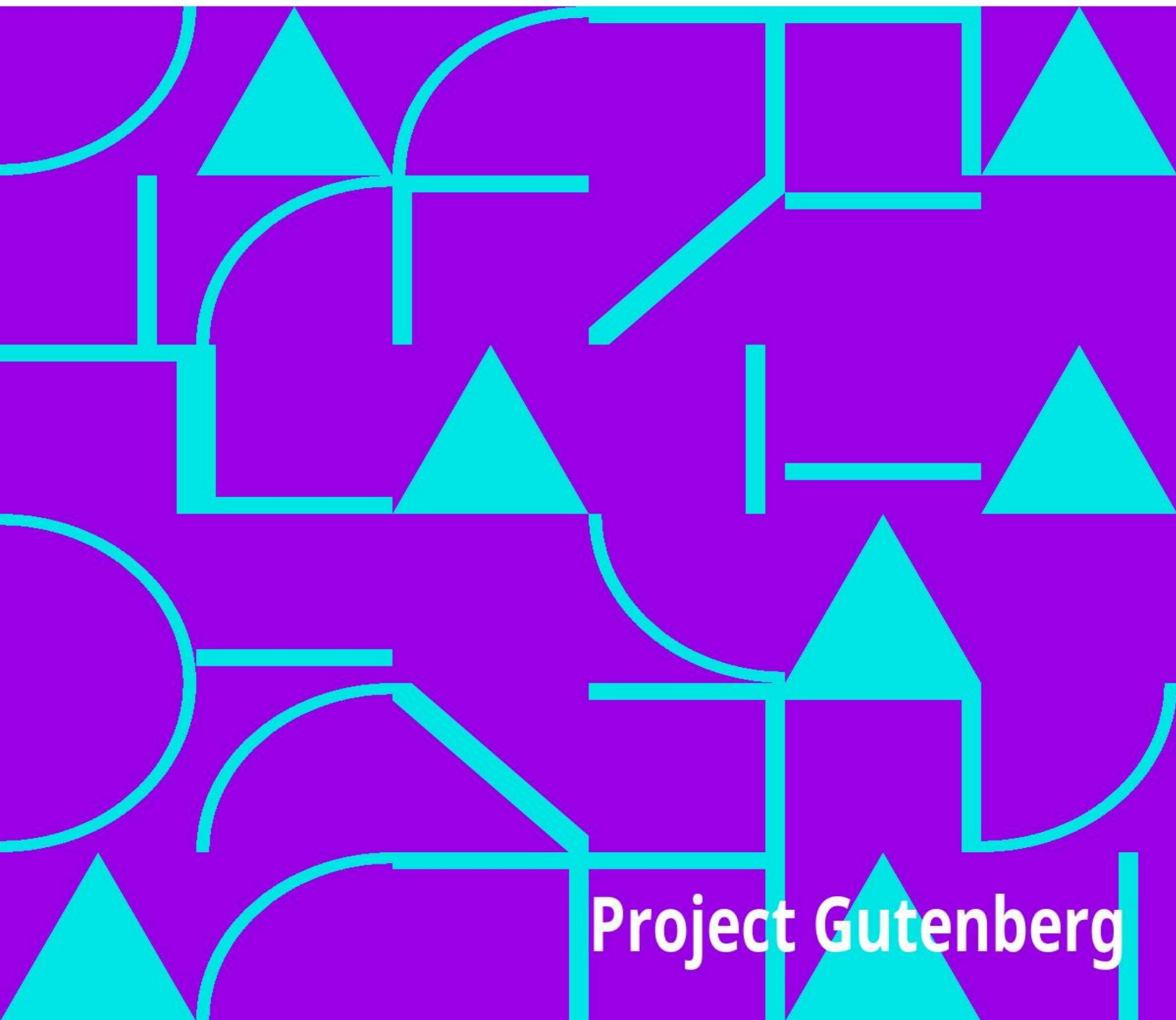

Kauppahuone Playfair ja Kumpp

eli Pumpulilasti ja Sydän

Jules Verne

The background of the lower half of the image is a complex, abstract geometric pattern. It consists of various yellow shapes, including circles, triangles, squares, and lines, arranged in a way that creates a sense of depth and movement. The pattern is set against a white background.

Project Gutenberg

The Project Gutenberg EBook of Kauppahuone Playfair ja Kumpp, by Jules Verne

This eBook is for the use of anyone anywhere at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.net

Title: Kauppahuone Playfair ja Kumpp eli Pumpulilasti ja Sydän

Author: Jules Verne

Release Date: December 12, 2005 [EBook #17295]

Language: Finnish

*** START OF THIS PROJECT GUTENBERG EBOOK KAUPPAHUONE
PLAYFAIR JA KUMPP ***

Produced by Tapio Riikonen

KAUPPAHUONE PLAYFAIR JA KUMPP.

eli

Pumpulilasti ja Sydän

Kirjoitti

JULES VERNE

Suomennos

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 1876.

I.

Laiva Delphin.

Ensimmäinen virta, jonka aallot ovat vaahdonneet höyryaluksen rattaansiipien alla, on Clyde. Tämä oli 1832. Höyryaluksen nimi oli Comet ja tämä kulki säännöllisesti Glasgowin ja Greenochin väliä kuuden peninkulman [peninkulmilla tässä kirjassa aina ymmärretään Englannin peninkulmia, joita menee noin 6 Suomen peninkulmaan] nopeudella tunnissa. Siitä ajasta asti on enemmän kuin miljoona höyryjä ja pakettiveneitä kulkenut ylös ja alas tämän Skotlannin virrau vuota pitkin, ja asukkaiden tuossa isossa kauppakaupungissa luulisi siis jo hyvinkin harjaantuneen näkemään lhmeitä sillä merikulun haaralla, jota höyryn avulla harjoitetaan.

Kuitenkin olivat Joulukuun 3 päivänä 1862 Glasgowin likaiset kadut täytetyt lukemattomalla ihmislaumalla, jossa oli laivan-isäntiä, kauppiaita, tehtaanhaltijoita, työmiehiä, merimiehiä, naisia ja lapsia, kaikki matkalla eräasen suureen, Kelwindock-nimiseen, Tod'ille ja Mac Gregor'ille kuuluvaan laivanrakennuslaitokseen. Tämä viimeinen nimi todistaa enemmän kuin kyllin, että Skotlannin ylänköläisten kuuluisista jälkeisistä oli tullut keinoilijoita ja että vanhain klanien kaikki läänimiehet olivat luontuneet kelpoiksi työmiehiksi.

Kelwindock on muutamain minuutien matkan päässä kaupungista Clyde-virran oikealla rannalla. Sen äänettömät lavat olivat kohta uteliain katsojain vallassa. Ei yhtään joutilaaksi jäänyttä paikkaa ollut rantasilloilla, varvin muureilla eikä makasiinien katoilla. Joella liikkui kaikenlaisia aluksia ristin rastin, ja Gowanin kunnaat vasemmalla rannalla olivat katsojia täynnä että vilisi.

Ei täällä kumminkaan ollut hommana mikään erinomainen juhlallisuus; tahdottiin vain nähdä erään laivan lähtöä veistämöltä. Näyttäisi kuin Glasgowin asukkaiden pitäisi huolia aivan vähän tuonlaisista hommista; mutta kentiesi Delphin — tämä oli Todin ja Mac Gregorin rakentaman aluksen nimi — oli

jotenkin omituinen näöltänsä? Eipä ollutkaan, totta puhuaksemme. Se oli iso alus, noin viidentoista sadan tonnin kantavuutta, teräslevyillä peitetty ja jota paljon työllä ja äärettömillä kustannuksilla oli koetettu saada niin nopeaksi kulussaan kuin mahdollista, sen kone, tehty Lancefieldin työpajoissa, oli kovavoimaiskone, ja sillä oli viidensadan hevoisvoiman nimellinen väkevyys. Sitä pani liikkeelle yksi propelli kummallakin puolen perävannasta, jotka molemmat oiivat aivan erillään toisistansa. Tämä oli ihan uusi, Dudgeon de Millwalin keksimä laitos, joka antaa aluksille suuren nopeuden samalla kuin sallii niiden liikehtiä sangen ahtaalla alalla. Mitä Delphinin syvälykseen tulee, ei se ollut erittäin suuri.

Tuntijat eivät sen suhteen erehtyneet, ja he syystä siitä päättivät, että tämä alus oli aiottu käymään kohtalaisen syvillä vesillä. Mutta kaikista näistä erityisistä asianhaaroista ei käynyt millään muotoa tuota yleistä malttamattomuutta selittäminen. Delphinissä ei ollut mitään enemmän tahi vähemmän outomaista nähtävää kuin monessa muussakaan aluksessa. Oliko siis sen lähtö veistämöltä yhdistettynä johonkin koneelliseen vaikeuteen, joka oli voitettava? Eipä niinkään. Clyde-virta oli jo helmaansa vastaanottanut monta paljon kantavampaa alusta, ja Delphinin laskeminen vesille oli käypä niin mutkattomasti kuin suinkin maailmassa. Työt alkoivat heti kuu vesi seisahtui, samassa silmänräpäyksessä kun pakovesi alkoi tuntua. Kurikat paukahtivat yht'aikaa kuloja vasten, jotka olivat aiotut kohottamaan aluksen emäpuuta. ennen pitkää tutisi koko tuo kookas rakennus, ja niin vähän kuin se kohosikin, havaittiin kumminkin sen järkkyvän asemaltansa. Vipuminen aikoi, se kiihtyi kiihtymistensä, ja muutamain silmänräpäysten perästä Delphin, jätettyänsä huolellisesti valitun lavansa, sukelsi Clyde-virtaan, sakeiden, valkoisten savutuprujen keskelle. Sen perä hetkahti joen mutapohjaa vasten, mutta kohahti erään jättiläisaallon harjalla, ja tämä muhkea höyry olisi vauhdissaan rusahtanut rikki rantasilta vasten Gowanin luona, jos eivät kaikki ankkurit, jotka yht'aikaa heitettiin alas hirmuisella jytäkällä, olisi ehkäisseet sen vauhtia.

Delphin oli onnellisesti ja hyvästi lähtenyt veistämöltä ja keinui nyt kauniisti virralla. Kaikki katsojat taputtivat käsiänsä, aluksen nyt ollessa luonnollisessa elementissään, ja väkeviä hurrahuutoja kuului molemmilta rannoilta.

Mutta mikä oli siis syynä näihin huutoihin ja mieltymyksen osoituksiin? Varmaan ihastuneimpain katsojain olisi ollut sangen työläs selittää innostustansa. Mikä erityinen mielenkiinto voi se siis olla, jonka tämä alus nostatti? Minkälaista kauppaa varten se oli käytettävä, sitä ei tietty, ja jos sitä kysyit noilta

erinäköisiltä parveilta uteliaita, niin syystäpä taisit hämmästyä niistä erilaisista mielipiteistä, joita oli käymässä tästä tähdellisestä asiasta.

Kuitenkin pitivät paremman tiedon saaneet, taikka jotka luulivat niiden lukuun kuuluvansa, siinä yhtä että tällä höyryllä oli joku tehtävä toimitettavana siinä julmassa sodassa, joka silloin kymmennitteli Amerikan Yhdysvaltioita. Mutta sen enempää he eivät asiasta tienneet, eikä olis yksikään heistä saattanut sanoa, oliko Delphin kaapparilaiva vaiko tavara-alus, oliko se liittolaisten aluksia vaiko Yhdysvallan laivastoon kuuluva.

— Hurraa! — huusi joku, vakuuttaen, että Delphin oli rakettu etelä-valtiota varten.

— Hurraa, hurraa! — huusi toinen, vanhoen, ettei nopeampaa laivaa ollut kryssäillyt Amerikan rantavesillä.

Jos mieli taitaa sanoa jotakin vissiä tässä asiassa, niin täytyy olla osakas tahi ainakin hyvin uskottu ystävä kauppahuoneessa Vincent Playfair ja Kumpp. Glasgowissa.

Vincent Playfair ja Kumpp. oli rikas, arvossa pidetty ja kokenut toiminimi. Sen päämies kuului vanhaan, kunniassa pidettyyn sukuun, joka juontui Tobacco-nimisistä lordeista, jotka rakennuttivat kauneimmat korttelit kaupungissa. Nämä taitavat kauppamiehet olivat perustaneet etevimmät konttoorit Glasgowissa ja kävivät kauppaa tupakilla, jota toivat Virginiasta ja Marylannista. Äärettömät tavarat koottiin; uusi keskipaikka kaupalle luotiin. Ennen pitkää tuli Glasgowista teollisuus- ja tehdaskaupunki; kehrutehtaita ja valinpajoja syntyi joka haaralla, ja muutamissa vuosissa oli kaupungin varallisuus noussut ylimmällensä.

Kauppahuone Playfair ja Kumpp. kumminkin pysyi uskollisena esi-isäinsä toimekkaalle hengelle. Se antautui mitä rohkeimpiin keinoitteluihin ja kannatti Englannin kaupan arvoa. Sen nykyinen päämies, Vincent Playfair, noin viidenkymmenen vanha, mielialalleen hyvin käytänuöllinen ja vakava, ehkä vähän rohkea mies, oli laivain varustaja mitä puhtainta verta. Ei mikään muu liikuttanut häntä kuin toimintoasiat. Muuten oli hän kunniallinen ja rehellinen mies.

Kuitenkaan ei tainnut hän kuuniakseen lukea sitä tarkoitusta, jota varten Delphin oli rakettu ja varustettu, sillä sen oli kokonansa keksinyt hänen veljensä poika James Playfair, komea kolmikymmen vuotias mies ja rohkein kippari yhdistetyn

kuningaskunnan kauppalaivastossa.

Luettuansa vihoissaan eräänä päivänä Tontine-nimisessä kahvilassa Amerikan sanomalehtiä, teki James Playfair sedälleen varsin uskaliaan ehdoituksen.

— Setä Vincent — sanoi hän vasten silmiä — me saatamme ansaita kaksi miljoonaa vähemmässä kuin kuukauden ajassa.

— Ja mitä asiassa pannaan alttiiksi? kysyi setä Vincent.

— Laiva ja lasti.

— Eikö mitään muuta?

— Pannaanpa niinkin, laivaväen ja kapteinin nahat, mutta niitä ei oteta lukuun.

— Annas kuulla, mitä mielit — vastasi setä.

— Olettehan lukeneet Tribune-, Newyork-Herald-, Times-, Enquirer be Richmond ja Americain Review-sanomalehtiä? — jatkoi James Playfair.

— Olen, olenpa kaksikymmentäkin kertaa.

— Luuletteko siis niinkuin minä luulen, että Yhdysvaltioiden sotaa kestää kauan vielä?

— Kauan kyllä.

— Te tiedätte hyvin kyllä, kuinka isosti tuo taistelu haittaa Englannin ja erittäinkin Glasgown etuja.

— Niiden seassa erikoisesti Playfairin ja Kumppanin etuja — keskeytti hänen setä Vincent.

— Aivan oikein — jatkoi kapteini.

— James, siitä olenkin joka päivä levoton, enkä taida kauhistuksesta ajatella niitä suuria onnettomuuksia kauppaliikkeen alalla, mitkä tuo sota on aikaansaattava. Kyllähän huone Playfair ja Kumpp. on vakavarainen, mutta se on yhdistyksessä huoneiden kanssa, jotka voivat joutua vararikkoon. Oih, hiisi vieköön nuo amerikalaiset, lienevät sitte orjapuoluelaisia tahi orjuuden

hävittäjiä.

Jos Vincent Playfair, ihmisknnnan suuriin perus-aatteihin nähden, jotka aina ja joka paikassa ovat asetettavat edelle yksityisiä harrastuksia, tekikin väärin näin puhuessaan, niin hänellä yhtähyvin oli oikeus katsella asiaa pelkän kauppaliikkeen kannalta. Tärkeintä Amerikan vientitavaraa ei saatukaan Glasgowin markkinoille. Pumpulinätkä, käyttääksemme tätä paljon merkitsevää englantilaista sananpartta, kävi päivä päivältä yhä uhkaavammaksi. Tuhansittain työmiehiä häätyi elämään yleisen laupiuden varassa.

Glasgowilla oli viisikolmatta kierutinta, jotka ennen Yhdysvaltioiden sotaa joka päivä valmistivat kuusisataa viisikolmatta tuhatta metriä pumpulilankaa, se on viisikymmentä miljoonaa naulaa vuosittain. Näistä numeroista voi päättää, mitä sekaannuksia oli syntyvä kaupungin teollisessa elämässä, kun raaka-aineita kehrutehtaille miltei peräti puuttui. Tavarantoimittajien luovutuksia tapahtui joka tunti, työt lakkautettiin kaikissa tehtaissa ja työmiehet kuolivat nälkään.

Se oli tämän äärettömän kurjuuden näkeminen, joka saatti James Playfairin tuumimaan rohkeata yritystensä.

— Minä hankin pumpulia — sanoi hän — ja tuon sen tänne, maksakoon niitä maksaa.

Ja ollen kauppamies yhtä paljon kuin setä Vincentkin, päätti hän esittää tuumansa tavallisen toiminnon muotoisena.

— Kuulkaapa nyt tuumani, setä

— Annas kuulla, James!

— Se on aivan mutkaton. Me rakennutamme tavattoman nopean ja paljon kantavan aluksen.

— Se käy laatuun.

— Me lastaamme sen ampuvaroilla, ruoka-aineilla ja vaatteilla.

— Hyvä, hyvä!

— Minä otan päällikkyuden höyryssä, jätän kaikki Yhdysvallan alukset jälkeeni,

tungen väkisin johonkin piiritettyyn satamaan Etelässä...

— Myöt lastisi korkeaan hintaan liittolaisille, jotka sen tarvitsevat — sanoi setä innokkaasti.

— Ja palaan täydellä pumpulilastilla.

— Jonka antavat sinulle pianpa kuin ilman maksotta.

— Aivan niin, setä. No, mitä arvelette asiasta?

— Oiva tuuma, mutta kuinka aiot päästä läpi?

— Kyllä se käy laatuun, jos minulla on hyvä laiva.

— Me rakennutamme asian alkain semmoisen. Entäs laivaväki?

— Oh, sen kyllä hankin. Paitsi sitä en tarvitsekaan useimpia miehiä kuin että voin laivallani temppuella, siinä on kaikki tyyni. Tässä ei tule kysymykseen tapella yhdysvaltalaisten kanssa, vaan jättää heidät kauas jälkeen.

— Niinpä niin, me jätämme heidät kauas jälkeemme — vastasi setä Vincent jäykällä äänellä. — Mutta sanoppa minulle, James, mihin paikkaan Amerikan rannikkoa lähdet laskemaan?

— Tähän asti, setä, ovat muutamat alukset jo tunkeneet New-Orleansin, Willmingtonin ja Savannahn piiritysten läpi, mutta minä aion käydä suoraan Charlestonia kohti. Ei yksikään Englannin alus ole vielä voinut tunkea sen ahtaisin kulkuvesiin, jos ei Bermuda. Minä teen niinkuin sekin, ja jos alukseni ei ole erittäin syvässä käypä, niin menen sinne minne Yhdysvallan alukset eivät voi seurata minua.

— Se on tosi — sanoi setä Vincent — että Charlestonissa on yltäkyllin pumpulia. Sitä poltetaankin, päästäksensä siitä.

— Minpä niin — vastasi James — ja mikä on vielä isompi asia, kaupunki on miltei sulkeissa, Beauregard on muonan ja ampuvarain puutteessa ja on maksava lastini runsaasti.

— Sinä olet oikeassa, poikani. No, milloinka tahdot lähteä?

— Kuuden kuukauden perästä. Minä tarvitsen pitkiä öitä, talvi-öitä, päästäkseni helpommin läpi.

— Asia on päätetty.

— Päätetty!

— Mutta vaiti, ymmärräthän?

— Vaiti.

Viisi kuukautta sen perästä lähti höyry Delphin Kelwindockin lavoilta, kenenkään sen todellista määräpaikkaa tietämättä.

II.

Crockston.

Delphinin varustus kävi ravakasti. Taklinki oli jo valmis; ei muuta puuttunut kuin korjata sitä ja tätä. Delphinillä oli kolme mastoa siipipurjeille, milteipä liikaa komeutta, se kun ei luottanut tuuleen, päästäksensä Yhdystaltain kryssääjiltä pakoon, vaan väkevään koneesensa — ja siinä se teki oikein.

Joulukuun loppupuolella käväisi Delphin koetusmatkasella pitkin Clyde-virtaa. Vaikea on sanoa, kumpi oli tyytyväisempi, laivanrakennusmestari tai kapteiniko. Tämä nuori höyry kulki ihmeellisen hyvästi ja loki osoitti seitsemäntoista peninkulmaa tunnissa, johon nopeuteen ei yksikään englantilainen, franskalainen tahi amerikalainen laiva ole päässyt. Varmaankin olisi Delphin kilpapurjehduksessa nopeimmankin aluksen kanssa jäänyt voitolle.

Joulukuun 25 päivänä alkoi lastaus. Delphin pantiin höyryalus-kajin viereen, tähän alemma, Glasgow-Bridgeä, tätä viimeistä siltaa, ennenkuin tullaan Clyden suulle. Siellä oli suunnattoman suuria makasiinia, jotka sisälsivät mahdottomia vaate-, ase- ja muonavarjoja, mitkä nyt kaikki tuota pikaa katosivat Delphinin ruumaan. Tämän lastin laatu ilmaisi aluksen salatun tarkoituksen. Playfair ja Kumpp. eivät tainneet kauemmin pitää salaisuuttansa kätkettynä, ja paitsi sitä ei saisi viipyä kauan, ennenkuin Delphin lähtisi merelle. Amerikalaista kryssääjää ei ollut yhtään näkynyt Englannin kulkuvesillä. Ja kuinka voitiin asiata salassa pitää, kun tuli kysymys laivaväen hankkimisesta. Väkeä ei käynyt sisään-katseluttaminen ilman että heille ilmoitettiin aluksen määräpaikkaa. Matkan päähän päästyä oli kentiesi henki pantava alttiiksi, ja kun se oli tehtävä, niin tottapa teki mieli tietää miten ja minkä vuoksi.

Mutta nämä tulevaisuuden mahdollisuudet eivät näyttäneet peljättävän. Tarjottu hyöry oli korkea, ja itsekullakin oli osansa asiassa. Merimiehiä tulikin tarjoksi, ja miehiä oivallisia, suuri joukko. James Playfairin oli vain työläs valita, mutta hän

teki sen paraiten kuin taisi, ja neljänkolmatta tunnin perästä sisälsivät hänen laivarullansa kolmenkymmenen matruusin nimet, joista olis ollut kunnia Hänen kaikkein armollisimman majesteetinsa huvilaivalle.

Lähtö määrättiin Tammikuun 3:ksi päiväksi, ja Delphin oli aivan valmis purjehtimaan Joulukuun 31 päivänä. Ruumat olivat täpötäynnä ampu- ja ruokavaroja ja hinkalot hiiliä. Lähtöä ei estänyt mikään.

Kun kapteini Tammikuun 2 päivänä oli laivassa ja viime kerran katsasteli sitä, tuli eräs mies Delphinin laskuköydelle, pyytäen saada puhutella kapteini James Playfairia. Eräs matruusi vei hänen nyt kokkapenkerelle.

Se oli vankka, hartiakas, uljas, punaverinen mies, jonka yksinkertaisissa kasvoissa vivahteli jonkinmoinen varasto viekkautta ja iloisuutta. Hän ei näyttänyt ymmärtävän merimiehen ammattia ja hän katseli ympärilleen niinkuin se, joka ei ole juuri tottunut laivan kantta tallailemaan. Kuitenkin oli hän olevinaan kuin merihärkä ainakin, tarkasteli Delphinin taklaasia ja heitteli ruumistaan sinne ja tänne, niinkuin merimiehillä tapana on.

Tultuansa kapteinin eteen katsoi hän vakavasti häntä silmiin ja sanoi:

— Kapteini James Playfairkö?

— Minä se olen — vastasi tämä. — Mitä tahdotte?

— Ottaa hyyryä teiltä.

— Sijaa ei enää ole. Laivaväki on täysilukuinen.

— Joutavia! Yksi mies lisäksi eihän haitanne, päinvastoin.

— Niinkö luulet? — sanoi Playfair, tähtäen vierasta aina silmän pohjaan asti.

— Sen vissiin tiedän — vastasi matruusi.

— Mutta kuka sinä olet? — kysyi kapteini.

— Halpa merimies, mutta ravakka, luotettava ja pelkäämätön poika. Kaksi vahvaa kättä, semmoista kuin minulla on kunnia teille tarjota, eivät ole mikään huono asia laivassa.

— Mutta onhan muitakin laivoja kuin Delphin ja muitakin kapteinia kuin James Playfair. Miksi tulet juuri tänne?

— Sen tähden että tahdon palvella täällä Delphinissä ja kapteini James Playfairin komennon alla.

— Niin, mutta minäpä en sinua tarvitse.

— Ainahan kelpo miestä tarvitaan, ja jos minä, näyttääkseni voimiani, saan koetella kolmen tahi neljän miehen kanssa teidän laivaväestänne, niin, olen valmis.

— Sitäpä kelpaa kuulla. Mutta mikä nimesi on?

— Crockston, jos niin kelpaa.

Kapteini astahti muutamia askelia taapäin taitaaksensa oikein katsella tätä Herkulesta, joka näin omituisella tavalla esitti itsensä. Ryhdissä, ruumiinrakennuksessa, miehen koko ulkonäössä ei ollut mitään, mikä olisi näyttänyt polkevan hänen väitöstänsä, että muka oli voimakas mies. Nähtävä oli, että hänellä piti olla ei tavalliset ruumiin voimat ja ettei hän vähistä hätäilisi.

— Missä olet ennen purjehtinut? kysyi Playfair.

— Hiukan siellä, hiukan täällä.

— Ja Delphinin tarkoituksen tiedät?

— Tiedän, ja sepä juuri onkin mikä minua houkuttelee.

— No, kentiesi tekisin tyhmästi, jos päästäisin luotani miehen senkykyisen kuin sinä. Hae ensimmäinen perämies Mathew, ja sisään-katseluta itsesi.

Sanottuansa nämä sanat James Playfair odotti miestä pyörähtäväksi toispäin ja keulan puoleen kiirehtiväksi, mutta hän pettyi. Crockston ei paikaltaan liikahtanut.

— No, etkö kuullut mitä sanoin? kysyi kapteini.

— Kuulinpa kyllä — vastasi matruusi — mutta siinä ei ollut kaikki, minulla on

jotakin teiltä pyydettyinä.

— Sinä kiusaat minua — sanoi Playfair kiivaasti. — Minulla ei ole aikaa seisoa ja jaaritella kanssasi.

— En tahdo kauan olla teille kiusaksi — vastasi Crockston. — Ainoastaan pari sanaa vielä ja kaikki on selvillä. Minä tahdon sanoa teille: minulla on sisarenpoika.

— Onpa kauuis eno sillä pojalla — vastasi kapteini. — Joko olet lopettanut? — jatkoi hän vielä kätymällä.

— Joo, tuossa paikassa. Kun otetaan eno, niin saadaan sisarenpoika kaupantekijäksi.

— Vai niin, tosiaanko?

— Niin tosiaankin, se on tavallista. Toinen ei lähe jos ei toinenkaan.

— No mikä sitte sisaresi poika on?

— Viisitoista vuotias poika, vasta-alkaja, jonka tahdon harjoittaa ammattiin. Hänellä on erinomaisen hyvä tahto ja hänestä kerta tulee kelpo merimies.

— Kuulepas, rakas Crockston — huudahti kapteini — lunletko Delphiä miksikään laivapoikain koulupaikaksi?

— Meripojista älkää pahoin puhuko — virkahti merimies. — Yksi oli, josta tuli amiraali Nelson, ja toisesta tuli amiraali Franklin.

— Tuhat tulimmaista, ystäväni — vastasi James Playfair — sinäpä puhut mieleni mukaan. Otpa siis tänne se sisaresi poika, mutta jos en hänen enostaan löydä sitä oivaa miestä, joksi hänen väitän, niin eno saapi minun kanssani tekemistä. Mene nyt ja tule tunnin perästä takaisin.

Crockston ei käskettänyt itseänsä kahdesti. Hän kumarsi joksikin kömpelästi kapteinille ja oli muutamilla askelilla taas rantasillalla. Tunnin perästä tuli hän taas laivaan sisarensa pojan kanssa. Tämä oli neljä- tai viisitoista vuotias poika, kasvultaan vähän hento ja heikko, ujo ja arkamainen muodoltaan, joka aivan vähän muistutti enon jyrkkätietoisuutta ja ruumiinvoimia. Crockstonin täytyikin

muutamilla hyvillä sanoilla rohkaista häntä.

— Kas niin, ole jäykkänä vain — sanoi hän. — Tuhat tulimmaista, eihän täällä ole ketään, joka tahtois syödä meidät, ja päällisiksi saatamme vielä mennä tiehemme, jos niin tahdomme.

— Ei, ei — vastasi nuorukainen — ja Jumala meitä varjelkoon!

Samana päivänä olivat matruusi Crockston ja jungmanni John Stiggs Delphinin laivaväkeen mönsträtyt.

Seuraavana aamuna kello 5 aikana olivat höyrypannut täydessä työssä, tärisyttäen kantta. Höyry pursusi vinkuen henkiläppäin kautta. Lähdön hetki oli läsnä.

Melkoinen ihmislauma tunkeili, vaikka tämä oli varhain aamulla, rantasilloilla ja Glasgowin sillalla. Tahdottiin, näetsen, vielä kerta hyvästellä tätä rohkeata höyryä. Vinceut Playfair oli tullut syleilemään veljensä poikaa, kapteini Jamesiä, ja hän käytti itsensä tässä tilassa kuin kehutun hyvän ajan vanha romalainen. Hän säilytti sankarillisen mielenmaltin, ja kaksi navakkaa suun-antoa veljenpojalle todistivat tarmokasta sielua.

— Mene, James — sanoi hän nuorelle kapteinille — mene pian ja tule vielä pikemmin takaisin. Mutta ennen kaikkea, älä unhota käyttää tilaisuutta hyväksesi. Myö kalliisen, osta hyvällä hinnalla, ja setäsi on sinua kunnioittava.

Näiden kehoitus-sanain perästä setä ja veljenpoika erisivät toisistaan, ja kaikki sivulliset lähtivät laivasta.

Tällä silmänräpäyksellä Crockston ja John Stiggs oleskelivat toistensa vieressä sivulla kantta, kun ensinmainittu arveli:

— Hyvästi menee! Kahdessa tunnissa olemme aavalla merellä, ja minä toivon hyvää tällä lailla aljetusta reisusta.

Vastauksen asemesta John likisti hänen kättänsä. James Playfair jakoi nyt viimeiset käskynsä ennen lähtöä.

— Onko meillä tarpeeksi asti kova höyryn voima? — kysyi hän ensimmäiseltä perämieheltä.

— On, kapteini — vastasi Mathew.

— Hyvä, nakatkaa kiinnitysköydet irti.

Käsky toteltiin hetikohta. Ruuvit pantiin liikkeelle. Delphin pyyhkäisi satamassa olevain alusten sivu ja katosi kohta ihmislauman näkyvistä, joka nyt lähetti sille viimeiset hurrahuutonsa.

Meno Clydeä alaspäin kävi helposti. Tämän joen saatetaan sanoa syntyneen ihmiskäsien, niinpä mestarin käsien kautta. Joki on, näetten, kuudenkymmenen vuotisten mudan luomisten ja alituisten perkausten kautta saanut viidentoista jalkamitan spvyyden, ja leveys kaupungin rantasiltain välillä on tullut kolmea vertaa suuremmaksi. Tämä masto- ja korsteinimetsä katosi kohta savun ja sumun sekaan. Vasarain pauke valinpajoissa ja kirveiden kapse laivaveistämöillä heikentyi vähitellen. Partickin kohdalla tuli kesähuvituksia ja huviloita tehtaiden ja työpajain sijaan. Delphin laski hiljaisella koneella salpausten välitse, jotka pitävät joen pintaa maata korkemmalla, ja monesti hyvinkin ahtaisin paikkoihin. Tämä haitta ei ole iso, sillä purjehdittavalla joella syvyys on isompiarvoinen kuin leveys.

Höyry, jota eräs noita Irlannin oivallisia luotsia ohjasi, meni verkalleen mutta arvelematta meriviittain, kivipatsaiden ja noiden kivihaarukkain välitse, joille valotornia on rakettu, ahtaiden pääsypaikkain merkeiksi. Delphin purjehti kohta Renfrew-kauppalan sivu. Clyde kävi nyt leveämmäksi Kilpatrickin kunnaiden juurella ja Bowling-lahden edustalla, jonka perukalla avautuu sen kaivannon suu, joka yhdistää Edinpurin ja Glasgown.

Dumbarton-linnasta, joka on neljäsataa jalkaa korkea, voitiin sumussa ainoastaan osapuut erottaa, ja vasemmalla rannalla keinuivat laivat Delphinin hyöky-aalloissa. Muutamia peninkulmia eteenpäin purjehdittiin Greenockin, James Watt'in syntymäpaikan ohitse. Delphin oli nyt Clyden laskulla ja sen lahden suulla, jonka kautta joki luo vetensä Pohjoiskanaaliin. Siellä tunnettiin ensimmäiset kiikutukset mereltä, ja Delphin laski pitkin Arran saaren kuvan-ihanoita rantoja. Cantyren niemi, joka pistää kauaaliin, jätettiin takansa, ja Rathlin saari alkoi siintää. Luotsi palasi veneessä kutteriinsa, joka laski aavaa merta. Delphin meni kapteininsa komentamana, pohjan puolitse Irlantia, alusten harvoin kuljettavaa tietä, ja kohta oli jätetty viimeisetkin Europan rannikot, ja jo oltiin äärettömällä valtamerellä.

III.

Merellä.

Delphinillä oli hyvä miehistö. Siinä ei ollut merisotamiehiä, vaan väkeä, joka ymmärsi hyvin laivalla liikehtiä, ja liikehtimisessä oli kaikki mitä tarvittiin. He olivat navakoita, nerokkaita poikia, mutta kaikki enemmän tahi vähemmän kauppamiehiä. He himosivat tavarata, ei kunniata. Heillä ei ollut lippua näyttää tahi kanuunankutilla puollustaa, ja paitsi sitä laivan koko tykistönä oli vaan kaksi pientä, ainoastaan merkin-antoon aiottu mörssäriä.

Delphin puski hyvää vauhtia. Se oli semmoinen kuin rakennusmestari ja kapteini olivat siitä toivoneetkin, ja kohta oli se ulkona Britannian kulkuvesien rajoja. Muutoin ei voitu keksiä yhtään alusta sillä äärettömällä valtamerellä. Paitsi sitä Yhdysvallan aluksilla ei ollut oikeutta ahdistaa Delphiniä, se kun kulki Englannin lipulla. Ne taisivat kyllä seurata sitä ja estää sitä rikkomasta piirityslinjaa, mutta ei sen enempääkään. James Playfair olikin tehnyt kaiken mitä oli voinut aluksensa nopeuden eteen, juuri sitä varten ettei häntä saavutettaisi.

Kuinka lieneekin tämän asian laita ollut, niin laivalla pidettiin tarkkaa vahtia, ja vaikka oli kylmä, oleskeli mies alinomaa mastossa, valmiina antamaan merkin pienimmästäkin purjeesta taivaanrannalla. Yön tullessa antoi kapteini mitä tarkimmat menetyskäskyt likimmäiselle miehelleen, mr Mathewille.

— Älkää antako saman tähystäjän kovin kauan olla saalingilla — sanoi hän. Pakkanen on kiihtynyt, ja silloin ei olla tarkkoja vahdinpidossa. Muuttakaa siis usein väkeänne.

— Se on tietly, kapteini — vastasi Mathew.

— Minä esitän teille erittäinkin Crockstonin siihen palvelukseen. Se veitikka

sanoo itsellään olevan erinomaisen tarkan silmän, ja meidän täytyy panna se koetteille. Antakaa hänelle aamuvahdinpito. Hän silloin hyvin tarvitsee valpasta silmäänsä sumussa. Jos jotakin merkillistä tapahtuu, uin antakaa minulle tieto.

Tämän sanottuansa meni James Playfair hyttiinsä. Mathew käsketti Crockstonin luoksensa ja ilmoitti hänelle kapteinin käskyn.

— Aamulla kello 6 aikana sinä menet tarkastuspaikallasi perämaston tankosaalingille.

Crockston antoi murinan kuulua, jonka muka piti merkitä myöntävää vastausta, mutta tuskin oli Mathew kääntynyt häneen selin, ennenkuin hän jupisi muutamia sauoja, mahdottomia ymmärtää, ja lopuksi huudahti:

— Mitä tuhat tulimmaista hän tarkoittaa tuolla perämaston tankosaalingillaan?

Samassa tuli hänen turvattinsa John Stiggs hänen luoksensa.

— No, kuinkas sinun laitasi on, rakas Crockstonini? — kysyi hän.

— Kylläpä hyvästi — vastasi merimies väkinäisesti hymyillen. — On vain yksi asia, joka...

— Mikäs vain se on, ystävä-parkani? — kysäisi John, silmäillen Crockstonia vilkkaalla kiitollisuuden tunnolla.

— Joo — jatkoi Crockston — kun ajatellen, että minun tällä iälläni pitää olla merikipeä! Mikä raukka minä olen! Mutta toisinpäin se kääntyy! Ja sitte on eräs perämaston tankosaalinki, joka saattaa sormeni saivaristoon.

— Rakas Crockston, ja se on minun tähteni, kuin?...

— Teidän ja hänen tähtensä — vastasi Crockston. — Mutta siitä alkää mitään virkkako. Pankaa toivonne Jumalaan, hän ei teitä hylkää.

Näillä sanoilla erosivat John Stiggs ja Crockston, mutta tämä jälkimäinen ei nukkunut, ennen kuin näki turvattinsa panneen levolle siihen ahtaaseen hyttiin, joka oli hänelle annettu.

Kello 6 aikana aamulla nousi Crockston ylös mennäksensä vahtipaikalleen. Hän

meni kannelle, ja Mathew antoi hänelle käskyn kiivetä ylös ja pitää tarkkaa vahtia.

Crockston näytti näistä sanoista joutuvan vähän ymmälle, mutta teki viimein päätöksensä ja lähti menemään perän puoleen.

— No minne menet? huusi Mathew.

— Sinne minne käskitte minun mennä — vastasi Crockston.

— Minä käskin sinun mennä perämaston tankosaalingille.

— No, sinnehän olenkin menossa — vastasi matruusi vähintäkään hätäytymättä ja astui yhä vain perää kohti.

— Näyttää kuin tekisit piikkaa minusta? — huudahti Mathew vihaisesti. — sinä aiot hakea perämaston tankosaalinkia etumastosta. Näytätpä aika maa-moukalta, joka tuskin osaat panna seisinkiä tahi tehdä pleissiiä. Millä lossilla olet seilannut? Ylös perämastoon, nauta, ja paikalla.

Vahtimatruusit, jotka kuultuansa Mathewin sanat olivat juosseet paikalle, eivät voineet olla nauramatta kohtikurkkua, nähdessään keskikannen sivulle palanneen Crockstonin tyrmistyneen katsannon.

— Pitääkö minun — sanoi hän, katsellen mastoa, jonka huippu katosi aamusumuun perin näkymättömäksi — pitääkö minun kiivetä tuonne?

— Pitää — vastasi Mathew — ja joutuen! Pyhä Patrik auta! Joku Yhdysvallan alus olisi ennättänyt syöstä keularaakansa taklinkiimme, ennenkuin tuo laiskuri on ehtinyt paikallensa. No, kuinka käypi?

Crockston kapusi sanaakaan virkkamatta työläästi relingille. Sitte alkoi hän vätystellä väylingeitä myöten niin kömpelösti kuin suinkin voi ajatella ja niinkuin se, joka ei osaa käyttää käsiään eikä jalkojaan. Päästyänsä perämaston märssille hän tuohon paikkaan pysähtyi, sen sijaan että olisi keveästi keikahuttanut itsensä ylös, ja kaappasi kiinni köysistä niinkuin olisi päättänsä huimannut. Mathew, jota enin mokoma kömpelyys hämmästytti, nousi viimein vihan vimmaan ja käski hänen tuossa paikassa astua alas.

— Tuo jätkäle — sanoi hän passarille — ei ole ikäpäivinään ollut matruusina.

Johnson mene katsomaan mitä hänellä on laukussaan.

Johnson meni heti väen kanssiin. Sillä aikaa Crockston vaivoin kapusi alas, ja kun toinen jalkansa luiskahti, koukkasi hän kiinni eräasen jouksevaan köyteen ja niin pudota möksähti kannelle.

— Jahnus, nauta, makean veden purjehtija! — huusi Mathew lohduttaaksensa häntä. — Mitä sinulla täällä Delphinissä on tekemistä? Sinä olet sanonut olevasi kelpo merimies;, etkä tiedä edes eroittaa perämastoa etumastosta. Mutta siitä tahdomme hiukan puhella keskenämme.

Crockston ei vastannut mitään, vaan kääntyi selin, valmiina, niinkuin näytti, kärsimään jos mitä. Samassa palasi kapteinin passari.

— Tämä — sanoi hän Mathewille — oli kaikki, minkä löysin hänen kapineissaan: lompakko sisältävä kirjeitä, jotka näyttävät kummallisilta.

— Anna tänne! — sanoi Mathew. — kirjeitä, Yhdysvaltioiden vapaamerkeillä varustettuja. "Mr Halliburt Bostonista!" Orjuuden hävittäjä! Yhdysvallan puolustaja! Katala, et siis olekaan muu kuin pettäjä? Sinä olet väärillä ilmoituksilla keinotellut itsesi tänne laivaan meitä pettääksesi, mutta älähän, asiasi on kohta päätökseen saatettava ja sinä saat maistaa yhdeksän-häntäisen kissan kynsiä. [Cat of nine tails, yhdeksästä nahkaliinaata tehty patukka, jota paljon käytetään Englannin laitvastossa.] Passari, anna kapteinille sana, ja me toiset, odottaessamme, pidämme tarkalla silmällä tätä riiviötä.

Kuultuansa nämä ystävälliset lauseet, Crockston irvisti rumasti, mutta ei avannut suutansa. Hän sidottiin pelivärkkiin kiinni, jossa ei voinut liikuttaa käsiänsä eikä jalkojansa.

Muutamain minuuttien perästä sen jälkeen lähti James Playfair hytistään ja tuli pelivärkille.

— No — mitä sinulla on vastaamista? — kysyi kapteini, joka tuskin voi hillitä vihastuksensa.

— Ei mitään — vastasi Crockston.

— Ja mitä sinulla on tekemistä täällä laivassa?

— Ei mitään.

— Ja mitä nyt odotat minulta?

— En mitään.

— Kuka sinä olet? Amerikalainen kuten nämä kirjeet näyttävät osoittavan.

Crockston ei virkkanut mitään.

— Passari — sanoi James Playfair — annata hänelle viisikymmentä huimausta pampulla. Kenties hänen kielensä kahleet kirpoavat. Vai mitä itse luulet, Crockston.

— Kyllähän nähdään — vastasi John Stiggsin eno silmiänsä räpäyttämättä.

— Työhön käsiksi! sanoi passari.

Kun tämä käsky oli annettu, riensi kaksi vanhaa matruusia riisumaan Crockstonilta hänen villapaitaansa. He olivat jo kaapanneet tuon hirmuisen aseensa kätteensä ja kohottivat sen tämän onnettoman hartioita kohti; kun John Stiggs, kalpeana ja näännyksissä, hyökäsi kannelle.

— Kapteini! huusi hän.

— Oh! Tuossa on meillä hänen sisarensa poika.

— Kapteini — jatkoi nuorukainen, töin tuskin voiden maltaa mieltänsä — mitä Crockston ei ole tahtonut sanoa, sen sanon minä. Minä en ole salaava, mitä hän vielä tahtoo salassa pitää. Joo, hän on Amerikalainen, ja niin olen minäkin. Kumpikin olemme viholliset orjapuolalaisille, mutta emme suinkaan semmoiset, jotka olisimme tulleet pettämään Delphiniä ja jättämään sitä Yhdysvallan laivoille.

— Mitä siis teillä on tekemistä täällä? — kysyi kapteini kovalla äänellä, tarkasti silmäillen tuota nuorta salausten tietäjää.

Tätä arvelutti hetkisen aikaa vastaisiko, mutta sitte sanoi hän vakaalla äänellä:

— Kapteini, haluaisin puhutella teitä kahdenkesken.

John Stiggs'in tätä pyytäessä James Playfair piti alinomaa silmänsä häneen luotuina. Nuorukaisen lempeät kasvon-murteet, hänen erinomaisen myötätuntainen äänensä, hienot ja valkoiset kätensä, joita päällesivelty lika ei voinut saiata, suuret, vilkkaat ja samalla uskolliset silmänsä — kaikki nämä saattivat kapteenin perin toisiin ajatuksiin. Johnin ilmoitettua pyyntönsä, Playfair katsahti terävästi Crockstoniin, joka kohautti olkapäitänsä. Sitte loi hän kysyvän silmäyksen nuorukaiseen, joka hämäytyi siitä, ja sanoi tämän ainoan sanan:

— Tule!

Johu Stiggs seurasi kapteinia perälle laivaa, ja James Playfair sanoi, avatessaan hyttinsä oven, nuorukaiselle, jonka posket olivat kalpeina liikutuksesta:

— Olkaa hyvä ja astukaa sisään, miss!

Kun Johnia tällä tavoin puhuteltiin, aikoi hän punastua, ja kaksi suurta kyyneltä kiilui hänen tahtomattansa hänen kauniissa silmissänsä.

— Olkaa huoleti, miss — sanoi Playfair lempeimmästi kuin taisi — mutta olkaa hyvä ja sanokaa, mitä seikkaa saan kiittää siitä, että nyt olette tässä laivassa?

Neiti epäröi vähän aikaa vastaisiko, mutta kapteenin silmäys rohkaisi hänen mielensä ja hän päätti puhua.

— Herra kapteini — sanoi hän — minä haluan tavata isäni Charlestonissa. Kaupunki on piiritettynä maan ja meren puolelta. En tiennyt kuinka pääsisin, ennenkuin kuulin Delphinin aikovan rikkoo piirityksen. Minä tulin tähän laivaan tavalla kuin tiedätte, ja minä pyydän teitä antamaan anteeksi, että niin olen tehnyt ilman teidän luvattanne, sillä varmaan ette olisi suostuneet anomukseeni.

— Aivan varmaan — vastasi James Playfair.

— Siis tein oikein etten teiltä pyytänytkään — jatkoi tämä nuori tyttö lujemmalla äänellä.

Kapteini laski kätensä ristiin, käväisi kerran hytin ympäri ja seisahtui sitte.

— Mikä nimenne on? — kysyi hän.

— Jenny Halliburt.

— Jos noudatan adressia niissä kirjeissä, jotka on tavattu Crockstonin papereissa, niin isänne on Bostonista?

— Niin on, herra kapteini.

— Pohjoisvaltion mies on siis etelän kaupungissa, sillä aikaa kuin Yhdysvaltiot käyvät tulista sotaa?

— Isäni on otettu vangiksi, herra kapteini. Hän oli Charlestonissa, kun ensimmäiset kutit laukaistiin kansallissodassa ja kun liittolaiset karkoittivat Yhdysvallan sotaväen Sumter-linnasta. Isäni valtiolliset mielipiteet saattivat hänen orjapuolueen vihattavaksi, ja vastoin kaikkea oikeutta hän kenraali Beauregardin käskystä vangittiin. Minä olin silloin Englannissa, käymässä erään sukulaisen luona, joka nyt on kuollut, ja yksinäni, ilman muuta tukea kuin Crockston, perheemme uskollisin palvelija, tahdoin hakea isäni ja hänen kanssansa käydä vankeuteen osalliseksi.

— No, mikä mies isänne Halliburtt on? — kysyi James Playfair.

— Rehellinen ja kunniallinen sanomalehden kirjoittaja — vastasi Jenny uljaasti — Tribunen arvoisimpia aputoimittajia ja joka rohkeimmasti on mustain puolta pitänyt.

— Orjuuden hävittäjä! — huudahti kapteini kiivaasti. — Yksi niitä miehiä, jotka, ollen orjuutta hävittävinänsä, ovat peittäneet maansa verellä ja rauniolla!

— Herra kapteini — vastasi Jenny valjehtuen — te puhutte pahoin isästäni! Teidän ei pitäisi unhottaa, että olen yksinäni täällä häntä puollustamassa.

Vieno punastus lennähti kapteinin otsalle, ja hän vihastui, mutta häpesikin samassa. Kenties hän aikoi vastata tälle nuorelle tytölle mitä ajatteli, mutta hänen onnistui hillitä itsensä, hän avasi hytin oven ja huusi:

— Johnson! Tästä lähtein tämä hytti kuuluu miss Jenny Halliburtille. Panettahaa minulle rippumatto kajutan perimmäiseen osaan. Sen enempää en tarvitse.

Passari katseli suurin silmin tuota nuorta miestä, jota puhuteltiin naisen nimellä, mutta meni James Playfairin merkin johdosta tiehensä.

— Ja nyt, miss, olette kotonanne — sanoi Delphinin nuori kapteini, ja astui ulos

hytistä.

IV.

Crockston osoittaa valtaviisaan kykyä.

Kohta tuli koko laivaväestö tietämään miss Halliburtin historian, eikä ujostellut Crockstonikaan sitä kertoa. Kapteinin käskystä oli hän päästetty pelivärkistä irti, ja pamppu oli taas päässyt tavalliselle paikallensa.

— Kaunis eläin — sanoi Crockston — erittäinkin kun ojentaa kauniin käpälänsä.

Irti päästyänsä meni Crockston kanssiin, otti pienoisen matkalaukun ja vei sen miss Jennylle. Tämä nuori tyttö taisi nyt jälleen pukeutua naisen vaatteisin, mutta pysyi hytissään eikä näyttänyt kannella.

Mitä Crockstoniin tulee, niin oli selvästi ja silminnähtävästi todistettu, ett'ei hän ollut merimies enemmän kuin rakuuna, ja hän vapautettiin kaikesta palveluksen teosta laivassa.

Sillä aikaa työntyi Delphin aika vauhtia Atlantin yli, jonka aallot pieksettiin kaksinkertaisen ruuvin alla, ja ainoana tehtävänä laivassa oli tarkka vahdinpito. Päivällä jälkeen sen näytelmän, joka teki lopun miss Jennyn tuntemattomuudesta, käveli James Playfair pikaisilla askelilla edes ja takaisin peräkannella. Hän ei ollut kertaakaan koettanut saada jälleen nähdä tuota nuorta tyttöä ja pitkittää päivällä ennen keskeytynyttä kanssapuhetta.

Kävellessään tuli hän ehtimiseen astumaan Crockstonin sivu, joka, tukan alta tirkistellen, katseli häntä jollakin tyytyväisyydellä. Selvästi näkyi, että hän halusi saada puhutella kapteinia, ja hän katseli häntä niin väsymättömästi, että kapteini viimein tuskautui.

— Mitä nyt taas tahdot minulta? — sanoi James Playfair amerikalaiselle. — sinä kuljet kuin kissa kuumen puuron ympärillä, eikö siitä loppua tulekaan?

— Suokaa anteeksi, herra kapteini — vastasi Crockston, katsoa tihruttaen — asia on niin, että minulla on jotakin teille sanomista.

— Mitähän se olisi?

— Noh, se on hyvin mutkaton asia. Minun haluttaa toden takaa sanoa teille, että olette pohjaan asti kelpo mies.

— Minä tulen toimeen ilman sinun sievistelmiäsi.

— Tämä ei ole sievistelemistä. Sen jätän siksi, kuin olette perille asti asiassa päässeet.

— Minne perille?

— Tarkoituksenne perille, tietystikin.

— Onko minulla tarkoitus täytettävänä?

— Tottapa on! Te olette laivaanne vastaanottanut meidät, tuon nuoren tytön ja minun. Te olette antaneet hyttinne miss Halliburtille. Hyvä! Te olette säästäneet minun patukasta. Jalomielisemmin ei saata kukaan menetellä. Te tulette viemään meidät perille Charlestoniin, ja se on hyvin, hyvin hyvä asia, mutta siinä ei kuitenkaan ole kaikki.

— Mitä, eikö siinä ole kaikki? — huudahti James Playfair, hämmästyksissään Crockstonin hävyttömyydestä.

— Ei, ei millään muotoa — vastasi tämä viime mainittu, ilkipintaisesti nenäänsä niuristaen. — Tytön isä on vankina siellä!

— Entäs sitte?

— Entäs sitte? Hän tietystikin on pelastettava.

— Miss Halliburtin isä pelastettava?

— Se on tietty. Hän on kunnian mies, uskalias kansalainen. Maksaneehan vaivan uskaltaa jotakin hänen vuoksensa.

— Master Crockston — sanoi James Playfair, vetäen kulmiansa ryppyyn — te

uäytätte olevan hulivili ensimmäistä laatua. Mutta muistakaa, ett'en olekaan nyt leikkipuheen tuulella.

— Te erehdytte, herra kapteini — väitti amerikalainen siihen. — Minä en puhu leikkiä laisinkaan, vaan puhun kanssanne täyttä totta. Asia minkä ehdoitan, voi tosin ensi alussa näyttää teistä mahdottomalta, mutta likemmin asiata ajateltuanne tulette huomaamaan, ett'ette saata toisin tehdä.

— Vai niin! Minun täytyy siis pelastaa mr Halliburt?

— Niinkuin olen sanonut. Teidän pitää kenraali Beauregardilta anoa, että hän lasketaan vapauteen, ja kenraali ei ole hylkäävä anomustanne.

— Mutta jo hän sen tekee?

— Sitte — vastasi Crockston, ei ollen noista sanoista milläänkään — tulemme käyttämään voimakkaita keinoja ja viemään vangin pois liittolaisten nenäin editse.

— Niin siis — sanoi James Playfair, joka alkoi suuttua — ei siinä kyllä että menen Yhdysvallan laivastojen keskitse ja rikon Charlestonin piirityksen, vaan minun täytyy vielä mennä merelle, alttiina linnoitusten kanuunatulelle, ja tehdä tämä pelastaakseni herran, jota en tunne, yhden noita orjuuden hävittäjiä, joita kauhistun, yhden noita paperin tuhraajia, jotka vuodattavat kirjoitusmustaansa verensä asemesta.

— No, yksi kanuunankuti enemmän tahi vähemmin, mitä se tekee? — väitti Crockston.

— Master Crockston, ottakaa tarkka vaari siitä mitä nyt sanon: jos kerran vielä rohkeatte puhua minulle tästä asiasta, niin lähetän teidät ruuman alimmaiseen osaan koko reisun ajaksi, niin että saatte oppia pitämän suunne kiinni.

Näin sanottuansa laski hän amerikalaisen menemään, ja tämä meni mumisten:

— Kas niin! Minulla ei ole syytä olla tyytymätön keskusteluunne. Rappa on nakattu ja asia on menestyvä.

Sanoessaan "orjuuden hävittäjä, jota kauhistun" James Playfair ymmärrettävästi sanoi jotakin, jota ei ajatellut. Hän ei ollut orjuuden puollustaja, mutta hän ei

tahtonut myöntää, että kysymys orjuudesta, vaikka presidentti Lincoln nimenomaan oli sitä vakuuttanut, olisi tärkein Yhdysvaltioiden kansallisessa sodassa. Väittikö hän siis, että Etelän valtioilla — kahdeksalla kuudestaneljättä — peri- aatteellisesti oli oikeus ruveta eri yhdyskunnaksi sen tähden että olivat vapaa-ehtoisesti yhdistyneet? Ei suinkaan! Hän vihasi pohjois-valtioiden miehiä, siinä kaikkityyni. Hän vihasi ja kammoi heitä vanhoina veljinä, jotka olivat erinneet yhteisestä heimokunnasta, oikeina englantilaisina, jotka olivat nähneet hyväksi tehdä sen minkä hän, James Playfair, nyt hyväksyi liittouneissa valtioissa. Tällaiset olivat Delphinin kapteinin valtiolliset mielenpiteet, mutta erittäinkin oli amerikalais-sota tikkuu hänen silmissään ja hän tahtoi tehdä jonkun kepposen niille, jotka kävivät tätä sotaa. Helppo on siis ymmärtää, kuinka hän oli vastaanottava tämän esityksen orja-ystävän pelastamisesta ja liittolaisten, joiden kanssa hän aikoi asioihin antautua, loukkaamisesta.

Mutta Crockstonin viekkaat esitykset eivät antaneet hänen ajatuksilleen enään rauhaa. Hän koetti niin paljon kuin mahdollista karkoittaa niitä, mutta ne palasivat ehtimiseen hänen sieluunsa, ja kun miss Jenny seuraavana päivänä vähäksi aikaa tuli kannelle, ei hän uskaltanut katsoa häntä silmiin.

Ja se oli tosiaankin iso vahinko; sillä tämä nuori valkeaverinen, mielevä- ja lempeäsilmäinen tyttö ansaitsi kolmekymmenen-vuotiaan nuoren miehen silmäilemisen. Mutta James Playfair tunsu itsensä hämäytyvän hänen läsnä ollessaan ja ymmärsi, että tällä lumoavalla olenolla oli luja ja jalo sielu, joka oli puhdistunut onnettomuuden koulussa. Hän huomasi, että hänen puhumattomuutensa tyttöä kohtaan merkitsi kieltäymistä myöntymästä tytön hartaimpiin haluihin. Paitsi sitä miss Jenny ei koskaan kokenut saada tavata James Playfairiä, mutta ei hän häntä vältellytkään, ja ensi päivinä he aivan vähän taikka eivät ollenkaan puhutelleet toisiansa. Miss Halliburt tuskin astui hytistään ulos eikä suinkaan olisi hän koskaan virkkanut sanaakaan Delphinin kapteinille, ellei Crockston olis käyttänyt erästä juonta, joka saatti heidät toistensa puheille.

Tämä rehellinen amerikalainen oli uskollinen palvelija Halliburt-perheelle. Hän oli herransa huoneessa kasvatettu ja hänen mielihartautensa hänen puoleensa oli rajaton. Syvä ymmärryksensä vastasi hänen rohkeuteensa ja voimaansa. Niinkuin jo on havaittu, hänellä oli oma laatuusa katsella ja arvostella asioita ja seikkoja, samoin kuin hänellä oli viisaustieteensäkin perin omituinen. Ei hänen urhoutensa ensi nikarassa lannistunut ja pahimmistakin pulista arvasi hän ihmeteltävästi päästä selville.

Tämä urhea mies oli päättänyt vapauttaa Halliburtin ja käyttää kapteinin laivaa ja kapteinia itseänsä pelastaaksensa hänen ja Englantiin palataksensa. Tämmöinen oli hänen tuumansa, kun sitä vastoin nuorella tytöllä ei ollut muuta tarkoitusta kuin tavata isänsä ja olla hänen vankeudessaan osallisena. Crockston koettikin kaikin mahdollisin keinoin ahdistella James Playfairiä. Hän oli jo purkanut luotansa koko joukon keinoja, kuten olemme nähneet, mutta ei ollut vihollinen vielä antanut, päinvastoin.

— No — arveli hän itsekseen — miss Jennyn ja kapteinin täytyy välttämättömästi päästä selville toistensa kanssa, sillä jos he yhä edelleen muikistelevat nenäänsä koko tämän pitkän matkan, niin emme pääse tuosta paikasta päkähtämään. Heidän täytyy tulla puheisin toistensa kanssa, miettiä asiata, niinpä väitelläkin, mutta keskustelu heidän välillään täytyy syntyä, ja minä panen pääni veikkaan, että James Playfair siinä on itse ehdoittava mitä hän tänäpänä kieltää minulta.

Mutta nähdessään kapteinin ja tytön miltei välttelevän toisiansa, Crockston alkoi epäillä.

— No, sitte täytyy minun ryhtyä asiaan — ajatteli hän.

Neljäntenä päivänä aamulla astui hän miss Halliburtin hyttiin, hieroen käsiänsä oikein tyytyväisesti ja suutansa mutistellen.

— Hyviä uutisia, hyviä uutisia! — huudahteli hän. — Ette ikäpäivinänne saata arvata mitä kapteini on minulle ehdoittanut. Se on oiva mies tuo kapteini!

— Hän on ehdottanut teille että?... — kysyi miss Jenny, jonka sydän nyt ankarasti sykähteli.

— No, että hän vapauttaa mr Halliburtin, että ryövää hänen liittolaisilta ja vie hänen Englantiin.

— Tosiaanko? — huudahti Jenny.

— Niinkuin olen sanonut teille, miss. Sillä miehellä on sydän oikealla paikalla, tuolla kapteini James Playfairillä. Mutta semmoisia englantilaiset aina ovat; joka sulaa tyyvyyttä tahi pelkkää pahuutta. Hän saa ollakin kiitollisuudestani vakuutettu, ja minä olen valmis hänen tähtensä hakkauttamaan itseni palasiksi, jos sillä voin hyvittää hänen mielensä.

Jennyn ilo oli rajaton, kuultuansa nämä Crockstonin sanat. Vapauttaa hänen isänsä! Tämä oli asia, jota hän ei koskaan ollut uskaltanut ajatella. Delphinin kapteini tahtoi siis hänen tähtensä panna laivansa ja laivaväkinsä alttiiksi!

— Niin niin, niin se on — lisäsi Crockston ja sanoi lopuksi — ja se miss Jenny, ansaitsee kaiken kiitollisuutenne.

— Enemmän kuin kiitollisuuden — puhkesi tyttö sanomaan — elinaikaisen ystävyyden!

Hän lähti heti hytistään lausumaan James Playfairille niitä tunteita, jotka nyt valtasivat hänen sielunsa.

— Yhä paremmaksi ja paremmaksi asia luontuu — jupisi amerikalainen itseksensä. — Se menee miltei täyttä laukkaa, ja se on onnistuva.

James Playfair käveli edes ja takaisin peräkannella ja, niinkuin hyvin voi arvata, melkoisesti kummastui, milteipä hämmästyi, nähdessään tuon nuoren tytön lähenevän ja kiitollisuudesta kyynelehtävin silmin ojentavan hänelle kätensä ja sanovan:

— Kiitos, herra kapteini, kiitos uhrauksesta, jota en ikänäni olisi rohjennut odottaa muukalaiselta.

— Miss — vastasi kapteini, joka ei ymmärtänyt vähintäkään mitä tyttö tarkoitti — mutta minä en tiedä...

— Te tulette — jatkoi miss Jenny — minun tähteni kokemaan monia vaaroja ja kentiesi panemaan omat etunne alttiiksi. Paljon olette jo tehneet siinä, että olette täällä laivassa osoittaneet minulle vieraanvaraisuutta, jota minulla ei olisi oikeus...

— Suokaa anteeksi, miss Jenny — vastasi James Playfair — mutta en tosiaankaan ymmärrä sanojanne. Minä olen kohdellut teitä niinkuin jokainen säädyllinen mies olisi kohdellut naista, ja tekolaatuni ansaitsee yhtä vähän tunnustamista kuin kiitollisuutta.

— Herra kapteini — sanoi Jenny — se on tarpeetonta, että kauemmin teeskentelemme. Crockston on sanonut minulle kaikki.

— Vai niin — sanoi kapteeni — Crockston on sanonut teille kaikki? Sitte voin vieläkin vähemmin käsittää syytä, joka sai teidät lähtemään hytistänne ja tulemaan tänne ja puhumaan sanoja, jotka...

Tätä sanoessaan tämä nuori kapteeni melkoisesti hämyili, hän kun muisteli sitä raakamaista tapaa, millä hän oli vastaanottanut amerikalaisen esityksen, mutta miss Jenny ei antanut hänelle aikaa likempään selitykseen, mikä olihin kapteinille isoksi onneksi, vaan keskeytti hänen sanoen:

— Herra kapteeni, astuessani laivaanne minulla ei ollut muuta tarkoitusta kuin tulla Charlestoniin, ja kuinka julmat orjuuden puoltajat lienevätkin, niin he eivät olisi kieltäneet erästä tyttöparkaa käymästä isänsä vankeuteen osalliseksi. Niin on asia, ja minä en rojhennut vähintäkään toivoa voivani sieltä palata; mutta koska jalomielisyytenne on niin suuri, että tahdotte vapauttaa vangitun isäni ja tehdä kaikki mitä voimissanne on pelastaaksenne hänen, niin saatatte olla vakuutettu minun syvästä kiitollisuudestani ja sallia minun ojentaa teille käteni.

James Playfair ei tiennyt mitä vastata. Hän pureskeli huuliansa eikä rojhennut ottaa tyttöä kädestä. Hän hyvin kyllä hoksasi Crockstonin laittaneen hänen pulaan semmoiseen, että hänen nyt olisi maidotonta peräytyä. Kumminkaan ei hänen tuumiinsa soveltunut ruveta avulliseksi Halliburtin vapauttamiseen ja hankkia tukala asia niskoillensa. Mutta taisiko hänellä olla sydäntä antaa tämän tyttöraiskan pettyä toiveissansa? Taisiko hän sysätä luotansa tuon käden, jonka tyttö ojensi hänelle noin todellisella ja syvällisellä ystävyyyden tunteella? Taisiko hän huoleti nähdä noiden kiitollisuuden kyynelten, jotka kiiluivat tytön ihanoissa silmissä, muuttuvan mielikarvouden kyyneliksi?

Tämä nuori mies koetti sen tähden antaa kiertävää vastausta, saattaaksensa vapaasti menetellä niinkuin tahtoi ja ollaksensa mihinkään sitoutumaton tulevaisuuden suhteen.

— Miss Jenny — sanoi hän — uskokaa minua, minä olen tekevä kaikki mailmassa että...

Hän otti nyt miss Jennyn pienen hienokaisen käden, mutta likistäessään sitä hiljaa, tuusi hän sydämensä olevan vaarassa. Hän joutui hämmennyksiin ja häneltä puuttui sanoja millä olisi ajatuksensa ilmaissut. Hän soperoitsi muutamia sekavia sanoja:

— Miss ... miss Jenuy ... minä tahdon teidän edestänne...

Crockston, joka piti häntä silmällä, hieroi käsiään ihastuksesta ja jupisi itseksensä:

— Hyvin on asiat! Tiesinhän sen.

Työläs olis ollut sanoa, mitenkä James Playfair olisi päässyt tästä pulmallisesta tilasta, mutta kaikeksi onneksi hänelle, jos ei Delphinille, kuultiin tähystäjän huutavan:

— Perämies, ohoi!

— Mikä on asiana? — kysyi Mathew.

— Purjehtija tuulen päällä.

James Playfair erosi heti tytöstä ja juoksi perämaston vanttitouviin.

V.

Iroquois'in kanuunakuulat ja miss Jennyn toteen-näytteet.

Delphinin matka oli tähän asti ollut sangen onnellinen, ja laiva oli osoittanut erinomaista nopeutta. Ei ainoatakaan purjehtijaa ollut näkynyt ennen sitä, jonka tähystäjä nyt keksi.

Delphin oli tällä hetkellä $32^{\circ}15'$ leveyden ja $37^{\circ}43'$ pituuden kohdalla lännempänä Greenwichin puolipäiväpiiriä, se on: se oli jo kulkenut kolme viidennes-osaa matkaansa. Läpinäkymätön utu oli kahdeksanviidettä tuntia ollut levitettynä valtameren yli. Jos tämä sumu olikin eduksi Delphinille, se kun kätki hänen syrjällisiltä silmiltä, niin se kumminkin esti tähystäjät pitämästä tarkkaa silmää isommalle alalle merta, ja Delphin olisi, aavistamattansa, tainnut purjehtia niin sanoakseni kyljetysten niiden alusten kanssa, joita se tahtoi välttää.

Tämäpä juuri olikin nyt tapahtunut, ja kun merkki aluksen näkymisestä annettiin, oli se ainoastaan kolmen peninkulman päässä tuulen puolella.

Saalingille tultuansa näki hän selvästi ja kirkkaasti ison yhdysvaltalais korvetin, joka kulki täydellä höyryllä. Se piti kurssiaan Delphiniä kohti, estääksensä tätä menemästä.

Tarkasteltuansa korvetin liikenteitä, kapteini taas astui kannelle alas ja käsketti ensimmäisen perämiehen luoksensa.

— Mr Mathew — sanoi hän — mitä luulette tuosta aluksesta?

— Minä luulen, kapteini, sen yhdysvaltalaislaivaston alukseksi, joka pitää epäluuloja tarkoituksistamme.

— Niin niin, sen kansalaisuutta ei käy kauemmin epäilykseen paneminen —

lisäsi James Playfair.

Samassa silmänräpäyksessä nosti korvetti Yhdysvaltioiden tähditetyn lipun kahvelin alle ja laukaisi kanuunan.

— Kehoitus meille noudattamaan esimerkkiä — sanoi Mathew. — Nostakaamme lippumme mekin. Emme tarvitse sitä hävetä.

— Mitä hyvää siitä on? — kysyi James Playfair. — Lippumme ei anna meille mitään suojelusta eikä estä heitäkään tahtomasta meitä tervehtiä. Ei, antakaa mennä eteenpäin!

— Ja niin pikaa kuin voimme — jatkoi Mathew — sillä jos silmäni eivät pety, niin olen nähnyt tuon korvetin ennen jossakin Liverpoolin tienoilla, jossa se piti valppaalla silmällä siellä rakennettavia aluksia. annan niskani taittaa, jos ei seiso Iroquois peräpeilin yläsyrrässä.

— Onko se hyvä purjehtija?

— Paraita Yhdysvallan laivastossa.

— Kuinka monta kanuunaa on sillä? -~ tahdeksau!

— Eikö sen pahempi!

— Älkää kohautelko olkapäitä, kapteini — sanoi Mathew vakaisella äänellä. — Niistä kahdeksasta kanuunasta toinen on kuusikymmenen naulainen kanssilla, toinen satanaulainen kannella, ja molemmat rihlatut.

— Tuhat tulimmaista — sanoi James Playfair — ne ovat Parotin kanuuuua, jotka kantavat kolme peninkulmaa.

— Niin, ja kentiesi vähän päällekin, kapteini.

— Entäs sittekin, nuo kannunat olkoot sata tahi nelinaulaisia ja ne kantakoot kolme peninkulmaa tahi viisisataa kyynärää, niin se on yksi ja sama, kun puskeamme vauhtia tarpeeksi asti kovaa välttääksemme sen kuulia. Me tahdomme näyttää tuolle Iroquois'ille, kuinka tehdään, kun ollaan rakettu pakoon pääsemään. Parempaa valkeata!

Mathew vei ensimmäiselle masinistille kapteinin käskyn, ja ennen pitkää tuprusi sakea savu aluksen torveista.

Tämä ei tuntunut olevan korvetin mieleen, sillä se antoi Delphinille merkin pysähtyä. Mutta James Playfair ei huolinut varoituksesta eikä muuttanut kurssia.

— Nyt — sanoi hän — saamme nähdä, mitä Iroquois aikoo tehdä. Nyt sopii sen hyvin koetella satanaulaista kanuunaansa ja nähdä, kuinka pitkälle kantaa. Eteenpäin niin vahvalla höyryllä kuin suinkin!

— Ei liene se kauan kohteliaalla tavalla meitä tervehtimättä.

Kajutan katolle palattuansa tapasi kapteini miss Halliburtin istumassa siellä kaikessa huolettomuudessa lähellä käsipuuta.

— Miss Jenny — sanoi hän — tuo korvetti, jonka näette tuulen päällä, todenmukaisesti tulee ajamaan meitä takaa, ja koska se on meitä puhutteleva kanuunanpaukkeella, niin saan tarjota teille käteni saattaakseni teidät hyttiinne jälleen.

— Minä kiitän teitä niin paljon, herra kapteini — vastasi tyttö, katsellen tätä nuorta miestä — mutta minä en pelkää kanuunan kutia.

— Mutta se voi, vaikka matka on pitkä, olla vähän vaarallinen.

— Oi, minä en olekaan kasvatettu pelkuritytön tavoin. Amerikassa totutaan kaikkeen, ja minä vakuutan teitä, että Iroquois'in kuulat eivät saa minua laskemaan päätäni alas.

— Te olette urhoollinen, miss Jenny.

— Pitäkää minua urhoollisena, herra kapteeni, ja antakaa minun jäädä luoksenne.

— En voi mitään kieltää teiltä, miss Halliburtt — vastasi kapteini, ihmetellen tämän nuoren tytön levollisuutta ja rohkeamielisyyttä.

Nämä sanat olivat tuskin sanotut, ennenkuin nähtiin valkean savun nousevan yhdysvaltalaiskorvetin partaan uikopuolelta. Ennenkuin pamaus ennätti Delphiniin, nähtiin kärki-viskanne, joka hirvittäväällä väkevyydellä kieppasi

oman akselinsa ympäri ja kierittelihe ilman läpi, tulevan suoraan alusta kohti. Helppo oli noudattaa sen liikkeitä, jotka olivat verrattain vitkalliset, sillä heitännäiset rihlatuista kanuunoista lähtevät suusta vähemmällä nopeudella kuin muusta kanuunasta, jolla on sileä sisus.

Kahdenkymmenen sylen päässä Delphinistä pyyhkäsi viskanne, jonka rata nähtävästi aleni, vedenkalvoa, merkiten tiensä veden suihkinalla. Sitte teki se uuden hypyn, ammahti melkeen korkealle, meni Delphinin päällitse, katkaisten etumaston oikeanpuolisen kääntönuoran, putosi kolmenkymmenen sylen päähän ja katosi syvyyteen.

— Lemppari niinkin! — sanoi James Playfair. — Ei maar toinenkaan kuula odotuta itseänsä.

— Ohoh! — sanoi Mathew — tarvitaanhan toki vähän aikaa semmoisten tykkien lataamiseen.

— Onpa tosiaankin hauska nähdä tuommoista — sanoi Crockston, joka kädet ristissä katseli tätä näytelmää niinkuin asiaan aivan kuulumaton katsoja. — Ja kun ajattelen, että ystävämme lähettävät meille tällaisia kuulia!...

— Vai niin, sinäkö se olet — huudahti James Playfair ja mitteli silimillään amerikkalaista.

— Joo, minä se olen, herra kapteini — vastasi amerikkalainen järkkymättömällä tasamielisyydellä. — Tahtosinpa nähdä, miten urhoolliset yhdysvaltalaiset ampuvat. Eivätpä kyllä tee sitä huonosti, ei tosiaankaan huonosti.

Kapteini yritti juuri sanomaan Crockstonille suoraan mitä ajatteli, mutta samassa silmänräpäyksessä putosi viskanne numero kaksi mereen juuri oikeanpuolisen looringin viereen.

— Hyvä — huudahti James Playfair — jo olemme jättäneet Iroquois'in kaksi kaapelinpituutta. Ne purjehtivat kuin rupisammakot, nuo sinun ystäväsi, vai kuinka, master Crockston?

— Enpä saata kieltää sitä — vastasi amerikkalainen — ja ensi kerran elämässäni se on minulle tosin mielihyväksi.

Kolmas kuula jäi kauas kahden ensimmäisen ta'a, ja vähemmässä kuin

kymmenessä miuutissa oli Delphin ulkona korvetin kanuunain kantovälistä.

— Tuosta nyt nähdään — sanoi James Playfair — mihin kaikki patentti-lokit maailmassa kelpaavat, mutta kiitos noille kuulille, nyt tiedämme minkä mukaan meidän tulee menetellä nopeutemme suhteen. Antakaa parantaa valkeata, muuten ei maksa vaivaa haaskata poltto-aineita.

— Teillä on hyvä alus — sanoi miss Jenny nuorelle kapteinille.

— On kyllä, miss Halliburt, Delphinini tekee seitsemäntoista solmuväliä tunnissa, ja ennen päivän loppua olemme jättäneet korvetin näkymättömiin.

James Playfair ei liioitellut aluksensa kelvollisuuden suhteen, ja ennen auringon laskua olivat amerikalaisen aluksen mastonhuiput kadonneet taivaanrannan ta'a.

Tämä tapaus ilmaisi kapteinille miss Halliburtin luonteen perin uudelta kannalta. Jää oli nyt murtunut. Tämän hetken perästä Delphinin kapteini ja hänen matkustajattarensa jäännösmatkalla usein ja kauan puhelivat keskenänsä. Kapteini tapasi tytössä maltillisen, uskaliaan, ajattelevaisen ja älykkään tytön, joka puhui asiat julkisuoraan oikein amerikalaisen lailla, jolla oli lujat mielipiteet, jotka hän lausui vakuutuksella, joka tunki James Playfairin sydämeen, ja tunki sinne Playfairin tietämättä. Tyttö rakasti isänmaatansa, oli kaikesta sydämestään harrastunut Yhdysvallan isoon aatteen ja puheli Yhdysvaltioiden sodasta innostuksella, jota kenelläkään naisella ei olisi voinut olla. Useasti tapahtuikin, että James Playfair joutui ymmälle mitä hänen piti tytölle vastata. Monesti oli "kauppamiehenkin" vakuutus vaarassa, ja miss Jenny ahdisti sitä yhtä voimakkaasti eikä antanut millään keinoin ehdoitella kanssansa. Alussa James paljon väitteli. Hän koki puollustaa liittolaisia Yhdysvaltalaisia vastaan, hän koki näyttää, että erikolaisilla oli oikeus puolellaan, sekä vakuuttaa, että jotka vapaa-ehtoisesti olivat keskenään yhdistyneet taisivat samalla tavalla myöskin eri liittokunniksi erota. Mutta tyttö ei tahtonut siinä kohden antaa myöten. Hän paitsi sitä näytti toteen, että kysymys orjuudesta kävi edellä kaikkia muita tässä Pohjan ja Etelän taistelussa, sekä että kysymys siinä oli paljoa enemmän siveellisyydestä ja ihmisyydestä kuin valtiollisista asioista, ja James Playfair tarttui kiinni eikä voinut mitään vastata. Näissä väittelyissä James paitsi sitä ennen kaikkea oli tarkallinen kuulija, ja olisipa ollut miltei mahdotonta sanoa, pystyikö häneen enemmän miss Halliburtin toteen-näytteet vai se lumousvoimako, minkä hän tunsikin häntä kuultelemasta. Mutta hänen täytyi viimein muun muassa tunnustaa, että kysymys

orjuudesta oli pääkysymyksenä Yhdysvaltioiden sodassa, että se oli jollakin tavalla ratkaistava ja että oli herjettävä noista hirvittävästä, raakalaisuuden aikoja muistuttavista näytelmistä.

Muuten valtiolliset asiat eivät kapteinia isosti ajatteluttaneet. Hän olis luopunut vakaisimmistakin mielipiteistään toteennäytteiden edessä, jotka tuotiin esiin näin viehättävässä muodossa ja tälläisissä suhteissa. Hän ei pitänyt niin tarkkaa väliä ajatuksillaan semmoisessa asiassa; mutta siinäpä ei kaikki ollutkaan, ja "kauppamieheen" käytiin nyt suoraapäätä käsiksi hänen kalliimmissa harrastuksissaan. Tämä tapahtui Delphinin reisun tarkoituksen ja niiden erilaisten varastojen suhteen, joita se kuljetti liittolaisille.

— Herra kapteini — sanoi miss Halliburt eräänä päivänä hänelle — kiitollisuus ei ole ikänä estävä minua sanomasta teille suoraan mitä mistäkin asiasta ajattelen, vaan päinvastoin. Te olette oiva merimies, taitava kauppias, ja kauppahuone Playfair ja Kumpp. on mitä suurimmassa arvossa; mutta tällä kertaa se unhottaa perus-aatteensa ja on antautumassa asioimiseen, joka ei ole sille sovelias.

— Kuinka niin? — hundahti James, — eikö huoneella Playfair ja Kumpp, ole oikeutta ryhtyä tällaiseen raha-asiatoimeen?

— Ei! Se vie ampuvaroja noille onnettomille, jotka ovat täydessä kapinassa maansa laillista hallitusta vastaan, ja tätä sanon minä huonon asian kannattamiseksi asevoimalla.

— En kyllä tahdo, miss Jenny — vastasi kapteini väitellä kanssanne liittolaisten oikeudesta, vaan tahdon vastata teille ainoastaan yhdellä sanalla: minä olen kauppamies, ja semmoisena minä ajattelee ainoastaan toiminimeni etuja. Minä koen ansaita rahaa, missä ikänään tilaisuutta siihen ilmaantuu.

— Sepä juuri onkin moitittavaa, herra kapteini — jatkoi tyttö. — Voitto ei puhdistu tekotapaanne. Jos kiinalaisille myötte opiota, joka heidät tylsentää, niin olette yhtä syyllinen kuin tällä hetkellä olette, antaessanne Etelän kansalle välikappaleita käsiin, millä pitkittävät vääräpuolista sotaa.

— Suokaa auteeksi, miss Jenny, mutta johan nyt menette kovin pitkälle; minä en ssata myöntää...

— Että mitä olen sanonut on totta. Ettepä kyllä, sen uskonkin, mutta kun olette kysyneet omalta tuunoltanne, selkeästi olette käsittäneet ajettavanne asian ja kun olette ajatelleet seurauksia, joista kokonansa olette vastuun-alainen kaikkein silmissä, niin olette tunnustava minun olevan oikeassa tässä niinkuin kaikissa

muissakin kohdissa.

Nämä sanat kuultuansa seiso James Playfair perin ällistyneenä. Hän erosi, oikein vihastuksissaan, tästä nuoresta tytöstä, sillä hän tunsi kykenemättömyytensä vastaamaan. Sitte käveli hän häpeissään kuin lapsi puolen tahi korkeintaan kokonaisen tunnin, jonka takaa hän palasi tämän harvinaisen tytön luokse, joka, mitä armohimmasti hymyillen, löi hänen väitöksensä auttamattomasti kumoon.

Sanalla sanoen, kuinka nyt lieneekin ollut, ja vaikka James Playfair ei tahtonut sitä tunnustaa, niin ei hän enään ollutkaan omissa valloissaan. Hän ei ollut enään "herra lähinnä Jumalaa" omassa laivassansa.

Crockstonin isoksi iloksi miss Halliburtin osakkeiden arvo näytti yhä nousevan. Kapteini näytti lujasti päättäneen tehdä mitä hyvänsä vapauttaaksensa miss Jennyn isän, vaikka panisikin tässä tekosessa Delphinin, lastinsa ja laivaväkinsä alttiiksi ja saattaisi päällensä arvoisan setä Vincentin kirouksen.

VI.

Sataman suu Sullivan-saaren vieressä.

Kaksi päivää sen jälkeen kuin Iroquois-korvetti tavattiin oli Delphin Bermudas-saarien leveysmitan tasalla, jossa sillä oli kova myrsky koettavana. Näillä kulkuvesillä raivoavat usein ylen ankarat myrskyt. Ne ovat haaksirikoissaan oikein mainitut, ja sinne onkin Shakespeare asettanut Myrsky-sepitelmänsä pudistuttavat kohtaukset, jossa näytelmässä Ariel ja Kaliban ottelevat vallasta aaltojen päällä.

Tämä tuulenpuuska oli hirmuinen. James Playfair aikoi ensin hakea satamaa Bermudas-saaristoon kuuluvassa Mainland-saarella, jossa englantilaisilla on sotavahdisto, mutta tästä olisi voinut seurata isoja vastuksia ja tappioita. Onneksi hoiti Delphin itsensä myrskyn käsissä oivallisesti, ja vasta koko päivän ajeltuansa tuulen muassa, sai se jälleen kurssinsa Amerikan rannikolle päin.

Mutta jos James Playfair oli alukseensa tyytyväinen, niin hän ei ollut vähemmin ihastunut tuon nuoren tytön rohkeuteen ja karskiuteen. Miss Halliburtt oleskeli kovimman myrskyn ajan kannella ja hänen vierellänsä. James, tunnustellessaan itseänsä, tunsu nyt, että syvä ja vastustamaton rakkaus oli vallannut koko hänen sielunsa.

— Niin on — sanoi hän itsekseen — tuo uskalias tyttö on nyt se, joka komentaa tässä laivassa. Hän heittelee minua sinne ja tänne niinkuin merihädässä olevaa alusta. Minä tunnen kukertuvani. Mitähän setä Vincent on sanova? Voi, kuinka heikko ihminen on! Olenpa vissi siitä, että jos Jenny käskisi minun viskata koko tämä kirottu salatavara mereen, minä rakkaudesta häneen tekisin sen arvelematta.

Onneksi kauppahuoneelle Playfair ja Kumpp. miss Halliburtt ei vaatinut tätä uhria. Kuitenkin oli kapteeni-parka nyt kiinni, ja Crockston, joka luki hänen

sydämeästään kuin aukinaisesta kirjasta, hieroi käsiään tyytyväisyydessään niin, että nahka oli irti longota.

— Hän on kiinni — toisteli hän itseksensä — ja ennen kahdeksan päivän kuluttua herra Crockston on huoleti majaileva paraassa Delphinin hytissä.

Mitä miss Jennyyn tuli, niin ei yksikään ja kaikkein vähemmin James Playifair olisi tainnut sanoa, havaitsiko hän, mitä tunteita hän nostatti, ja oliko hänellä sama taipumus kapteinin puoleen. Tämä nuori tyttö vaarinotti mitä suurimman varovaisuuden — seuraus hänen amerikalaisesta kasvatuksestaan — ja hautasi salaisuutensa syvälle sydämehensä.

Mutta sillä aikaa kuin rakkaus näin kävi eteen päin nuoren kapteinin sydämessä, työntyi Delphin ei vähemmällä vauhdilla suoraan Charlestonia kohti.

Tammikuun 13 päivänä keksi tähystäjä maata kymmenen peninkulmaa länteen päin. Se oli matala rannikko, joka etäisyytensä tähden näytti miltei liittyvän yhteen vedenrajaus kanssa. Crockston tarkasteli visusti taivaanrantaa, ja kello 9 aikana aamulla osoitti hän erästä paikkaa, joka selvästi kuvautui pilvistä taivasta vasten, ja huudahti:

— Charlestonin valotorni!

Jos Delphin olisi tullut tänne yön aikana, olisi tämä valotorni, joka on rakettu Morris-saarelle ja kohooa sataneljäkymmentä jalkaa merenpinnan yli, jo näkynyt useita tunteja, sillä tämän vilkkumajakan kirkas valo nähdään neljäntoista peninkulman päähän.

Kun siis Delphinin asema saatiin tietoon, oli Jamea Playfairillä ainoastaan yksi asia tehtävänä, nimittäin päättäminen, mitä uraa myöten hän Charlestoniin laskisi.

— Jos emme kohtaakaan mitään vastusta kolmen tunnin kuluessa — sanoi hän — niin olemme satamatokkain turvissa.

Charlestonin kaupunki on seitsemän peninkulmaa pitkän ja kahta peninkulmaa leveän merenlahden pohjimmassa perukassa. Lahden nimi on Charleston-Harbour ja sen suu on varsin vaikea kulkea. Tämän suun eteläpuolella on Morris- ja pohjoispuolella Sullivan-saari. Sinä aikana, kuin Delphinin oli koetettava piiritystä rikkoa, oli Morris-saari jo yhdysvaltalaisen sotaväen

hallussa, ja kenraali Gillmore rakennutti sinne pattereita, jotka ankkuripaikkaa pyyhkivät.. Sullivan-ssari sitä vastoin oli liittolaisilla, jotka puollustivat itsiänsä sen äärimmäisellä nimellä olevassa Fort Moultrie linnaasa. Delphinin oli siis edulisinta laskea niin likitse pohjois-rantoja kuin suinkin, välttääksensä tulta Morris-saaren pattereista.

Viittä eri tietä voidaan päästä tähän merenlahteen: Sullivanin väylää, pohjoista väylää, Overallin väylää, pääväylää, ja sitte tiellä Lawfordin väylää, mutta tämä viimeinen ei ole muukalaisten alusten käytettävä, jos ei heillä ole erinomaisia rantaluotsia muassaan, eikä myöskään alusten, jotka käyvät seitsemää jalkaa syvemmissä. Mitä pohjoiseen ja Overallin väyliin tulee, niin sinne voitiin ampua Yhdysvallan pattereista, jonka tähden ei ollut niihin ajattelemista. Jos James Playfairin olis ollut mahdollista valita, olis hän höryllään laskenut pääväylälle, joka on paras ja helppo kulkea, mutta hänen täytyi noudattaa asianhaaroja ja tehdä päätöksensä niiden mukaan. Delphinin kapteini tunsu tämän lahden kaikki salaisuudet, sen salakarit, sen syvyyden pako- ja nousuvedellä. Hän taisi siis täydellä varmuudella ohjata aluksensa, niin pian kuin kerta oli laskenut johonkin näistä ahtaista salmista. Mutta kuinka päästä niihin, siinäpä juuri temppu.

Tämä liikehtiminen vaati tavatonta merimiehen kokemusta ja tarkan tiedon Delphinin omaisuuksista.

Kaksi Yhdysvallan rekattia risteili tällä hetkellä Charlestonin kulkuvesillä, ja Mathew tarkkautti hetikohta kapteenin huomiota niihin.

— He hankkiutuvat — sanoi hän — kysymään meiltä, mitä meillä on tekemistä näillä kulkuvesillä.

— No, me annamme heille sanan sanasta, kaksi paraasta — vastasi kapteini — mutta he saavatkin maksaa uteliaisuutensa.

Sillä aikaa laskivat kryssääjät täydellä höyryllä suoraan Delphiniä kohti, joka pitkitti menoansa, alinomaa ahkeroiten pysyä niiden kanuunain kantamattomilla, mutta James Playfair piti länsi-eteläistä kurssia, pettääksensä viholliset laivnat. Näiden piti siis todellakin uskoa, Delphinin aikovan käyttää Morris-saaren vieristä väylää, mutta siellä oli pattereita ja kanuunoita, joiden kuulista yksi ainoa olisi voinnt ampua tämän englantilaisen aluksen upoksiin. Yhdysvaltalaiset antoivat siis Delphinin purjehtia länsi-etelää kohti, eivätkä muuta huolineet kuin noudattaa sen liikkeitä, ajamatta sitä erittäin innokkaasti

takaa.

Tunnin kuluessa laivat pysyivät yhtä kaukana toisistaan. James Playfair, joka tahtoi pettää kryssääjät Delphinin nopeuden suhteen, oli heikennyttänyt sen kulkua, menen vaan heikolla höyryllä. Kuitenkin piti vihollisten korsteineista nousevasta sakeasta savutuprasta luulla, hänen kokevan saada koneesen mahdollisimman korkeinta painoa ja siis alukselle mitä vikevintä vauhtia.

— Kyllä kohta ällistyvät — sanoi kapteini — kun näkevät meidän puikahtavan heidän käsistensä.

Havaittuansa olevansa tarpeeksi likellä Morris-saarta ja kanuunain edessä, joiden kantomatkaa hän ei tuntenut, käännähytti kapteini yhtäkkiä ruoria, laski jälleen pohjoista kohti ja jätti kryssääjät kaksi peninkulmaa tuulen puolelle. Nämä kun näkivät tämän tempun, käsittivät heti kapteinin tarkoitukset ja alkoivat kiivaasti ajaa höyryä takaa. Mutta nyt pä jo oli kovin hiljaista. Delphin, jonka ruuvit tekivät työtä kahta vikevämmin kuin ennen, jätti viholliset alukset kauas jälkeensä ja läheni rannikkoa. Muutamia kuulia lähetettiin asianmukaisesti hänen peräänsä, mutta yhdysvaltalaiset viskoivat hukkaan heitoksensa, jotka eivät päässeet kuin puoliväliin. Kello 11 aikana aamupäivällä laski höyry, vähäisen syvällyksensä avulla, pitkin Sullivan-saarta, menen täydellä höyryllä tuohon ahtaasen kulkureikään. Siellä oli se hyvässä turvassa, sillä ei yksikään Yhdysvallan kryssäjä olis uskaltanut tälle väylälle, joka pakoveden aikana keskimäärin ei ole yhtätoista jalkaa syvä.

— Mitä? — huudahti Crockston — eikö se olekaan sen vaikeampaa?

— Master Crockston — vastasi James Playfair — vaikeus ei ole sisään, vaan kyllä ulospääsyssä.

— Joutavia! — jatkoi amerikalainen — se ei minua isosti huoleta. Laivalla semmoisella kuin Delphin ja kapteinin johdolla semmoisen kuin James Playfairin mennään sisään milloin ja mistä tahdotaan, ja ulos samalla tavalla.

Sillä aikaa tutki kapteini kiikari kädessä tarkoin tietä, jota hänen piti noudattaa. Hänellä oli edessään oivallisia rantaveden erikois-karttoja, joiden johdolla hän taisi mennä eteenpäin arvelematta, epäilemättä.

Delphinin hyvin päästyä sille ahtaalle väylälle, joka ulottuu pitkin Sullivan-

saarta, otti kapteini maamerkin Moultrie-linnasta länsipohjoisessa, siksi kuin Pickney-linna, joka helposti tunnetaan mustasta väristään ja seisoo eräällä saarella Shutes Tollyn vieressä, näkyi pohjois-itäpohjoisessa. Toisellapuolen oli hänellä varustamaton Johnson-linna kaksi pykälää pohjempana Sumter-linnaa.

Tällä silmänräpäyksellä häntä nyt tervehdittiin Morris-saaren pattereista muutamilla kuulilla, jotka eivät häneen ennättäneet. Hän pitkitti siis menoansa, poikkeamatta minnekään päin, meni Moultrievillen alatse, joka on Sullivan-saaren äärimmäisellä nenällä, ja laski lahteen.

Delphin jätti kohta Sumter-linnan vasemmalle kädelle ja oli nyt suojassa Yhdysvallan pattereilta.

Tämä Yhdysvaltioiden sodan aikana tunnettu linna on koimen ja kolmannes peninkulman päässä Charlestonista ja molemmiin puolin peninkulman päässä maasta. Se on viisikulmainen, rakettu Massachusettista tuodusta harmaakivestä keinollisesti raketulle saarelle. Rakentaminen otti kymmenen vuotta ja maksoi enemmän kuin yhdeksänsataa tuhatta dollaria.

Se oli tämä linna mistä Anderson ja Yhdysmallan sotaväki karkoitettiin Huhtikuun 13 päivänä 1861, ja se oli tätä vastaan kuin liittolaiset laukaisivat ensimmäisen kutin. Mahdotonta on arvata sitä raudan ja lyijyn paljoutta, minkä yhdysvaltalaisen kanuunat syyttivät sitä vastaan. Yhtähyvin kesti se kolme vuotta. Muutamia kuukausia myöhemmin, kuin Delphin laski sen ohitse, sen kukistivat kuulat Parratin kolmisatanaulaisista rihlatuista kanuunoista, jotka kenraali Gillmore oli asetuttanut Morris-saarelle.

Mutta tänä aikana oli se täydessä voimassaan, ja liittolaisten lippu liehui tämän kivisen jättiläisviisikolkan päällä.

Delphinin purjehdittua linnan sivu, näkyi Charlestonin kaupunki, siellä kun se seisoi Ashley- ja Cooper-virtain välillä.

James Playfair meni nyt väylää osoittavain viittain välitse, ja hänellä oli länsi-eteläisellä puolellaan Charlestonin valotorni, joka näkyy Morris-saaren multavallien ylitse. Hän oli jo nostanut Englannin lipun ja liikehti ihmeteltävällä nopeadella.

Jätettyänsä karantteeni-viitan oikealle kädelle, laski hän huoleti lahteen. Miss Halliburt seisoivat perän puolella, katsellen tätä kaupunkia, jossa hänen isänsä

pidettiin vangittuna, ja tätä ajatellessa hänen silmänsä täyttyivät kyynelillä.

Kapteinin käskystä heikensi Delphin viimein vauhtiansa, meni pitkin etelä- ja itäpuolella olevia pattereita ja seiso i ennen pitkää North Commercial varvin kajiin kytkettynä.

VII.

Eräs etelävaltion kenraali.

Laskiessaan Charlestonin kajin kylkeen Delphin tervehdittiin eläköön-huudoilla lukuisalta ihmislaumalta. Asukkaat tässä meren puolelta ankarasti piiritetyssä kaupuugissa eivät olleet tottuneet näihin aikoihin näkemään europalaisia aluksia. He arvelivat, eipä ilman eräänlaisetta hämmästyksettä, mitähän tämä iso höyryalus, joka noin uljaasti kantoi Englannin lippua kahvelin alla, tekisi heidän kulkuvesillään. Mutta kun saatiin kuulla hänen matkansa tarkoitus, miksi hän oli tunkenut Sullivan-saaren viereisten ahdinkovesien kautta, ja kun huhu levisi, että hän sisälsi kokonaisen lastin sodankieltotavaroita, nostettiin eläköön- ja riemuhuutoja kahta innokkaampia.

James Playfair laitti itsensä hetikohta, silmänräpäystäkään hukkaamatta yhdistykseen kaupungin korkeimman sotapäällikön, kenraali Beauregardin kanssa. Tämä vastaanotti avoimin sylin Delphinin kapteinin, joka tuli varsin sopivalla ajalla tuomaan hänen sotamiehilleen vaatteita ja ruokavaroja, joista heillä oli mitä kovin puute. Siispä päätettiin viipymättä ryhtyä laivan purkamiseen, ja joukko jänteviä käsiä tuli Englannin matruuseille avuksi.

Ennenkuin James Playfair lähti laivastaan, oli miss Halliburtt mitä kiihkeimmästi kehoittanut häntä rupeamaan hänen isänsä puoltajaksi ja pelastajaksi kenraalin luona. James Playfair oli kokonansa antaunut tämän nuoren tytön palvelukseen.

— Miss Jenny — oli hän sanonut — te saatatte luottaa minuun. Minä olen tekevä mahdottomiakin pelastaakseni isänne, ja minä toivon, että tämä asia ei ole tuottava vastuksia. Minä olen käypä kenraali Beauregardin luona jo tänä päivänä ja, jyrkästi vaatimatta häneltä mr Halliburtin vapaaksi laskemista, kokeva saada selvän tiedon isänne tilasta, onko hän vapaana miehensanansa nojalla vaiko vankina.

— Isä raukkani! huudahti miss Jenny huo'aten. — Hän ei tiedä, että tyttärensä on häntä näin likellä. Oi, jos voisin lentää hänen syliinsä!

— Hiukka malttavaisuutta vain, miss Jenny, ja te kohta saatte syleillä isäanne. Luottakaa siihen, että olen menettelevä mitä suurimmalta alttiiksiantauvaisuudella, mutta myös taitavan ja ajattelevan miehen tavalla.

Sittekuin James Playfair oli suorittanut toiminimensä asiat, jättänyt Delphinin lastin kenraalille ja tehnyt välipuheen suunnattomasta määrästä pumpulia halpaan hintaan, käänsi hän, uskollisena lupaukselleen, kesknstelun päivän tapauksiin.

— Te luulette siis — sanoi hän kenraali Beauregardille — orjuuden puollustajain pääsevän voitolle?

— En epäile silmänräpäystäkään, että viimein voitamme, ja mitä Charlestoniin tulee, niin kaupunki kohta ei tule kauemmin olemaan Leen armeijalta piiritetynä. Ja mitä saatatte paitsi sitä odottaa orjuuden hävittäjiltä? Jos niin kävisikin — mikä ei ole tapahtuva — että kauppakaupungit Virginiassa, pohjois- ja etelä-Carolinassa, Georgiassa, Alabamassa ja Missisippissä joutuisivat heidän valtaansa, mitäs se tekee? Pääsisivätkö he herroiksi maassa, jota eivät koskaan kykene valloittamaan? Ei suinkaan, ja jos joskus pääsisivätkin voitolle, niin he minun mielestäni joutuisivat isoon pulaan voittonsa tähden.

— Saatatteko myöskin varmaan luottaa sotamiehiinne? — kysyi kapteini — ja ettekö pelkää Charlestonin väsyvän piiritykseen, joka saattaa kaupungin häviöön?

— En, en pelkää petosta, ja paitsi sitä, jos pettureita olisikin, niin ne armahtamatta uhrattaisiin, ja minä hävittäisin tulella ja miekalla itse kaupunginkin, jos havaitsisin pienintäkään yhdysvaltalais-liikettä. Jefferson Davis on uskonut minulle Charlestonin, ja saatte olla huoleti siitä että kaupunki on hyvissä käsissä.

— Onko teillä pohjois-valtioiden vankia? — kysyi James Playfair, joka nyt kääntyi halunsa mukaisimpaan keskustelu-aineeseen.

— On, kapteini — vastasi kenraali. — Se oli Charleston, missä eripuraisuus ensiksi pnhkesi ulos. Siellä olevat orjuuden hävittäjät tahtoivat tehdä vastusta, ja kun tulivat lyödyiksi, jäivät he sotavangeiksi.

— Onko teillä niitä monta?

— Sadan paikkoihin,

— Jotka oleskelevat vapaalla jalalla kaupungissa?

— He olivat vapaalla jalalla siihen asti kuin keksin salaliiton. Heidän päällysmiehensä oli, näetten, onnistunut saada toimeen salaisen yhteyden piirittäjiin kaussa, jotka siten saivat tietoa siitä mitä kaupungissa tapahtui. Minun täytyi lukita sisään nämä vaaralliset vieraat, ja useat heistä tulevat jättämään vankeutensa ainoastaan kiivetäksensä linnanpaltalle, jossa kymmenen liittolaiskiväärikuulan edessä saavat vastata yhdysvaltalais-ajatuksistansa.

— Mitä? Ammutaanko he kuolijaaksi? — kysäsi kapteini säpsähtäen.

— Ammutaan, ja ensiksikin heidän päällysmiehensä, joka on ylen rohkea ja vaarallinen mies piiritettyssä kaupungissa. Minä olen lähettänyt hänen kirjeenvaihtonsa presidentille Richmondissa, ja ennen kahdeksan päivän kuluttua on hänen kohtalonsa peruuttamattomasti päätetty.

— Mikä siis on se mies josta puhutte? — kysyi James Playfair, ei olevinaan mistään milläänkään.

— Sanomalehden kirjoittaja Bostonista, paatunut orjuuden vihaaja, ruumiillaan ja sielullaan Lincolnin kiintynyt.

— Mikä nimensä on?

— Jonathan Halliburt.

— Miesparka! huudahti James, hilliten liikutustansa. — Mitä nyt lieneekin tehnyt, ei saata olla häntä surkuttelematta. Luuletteko tosiaankin hänen tulevan ammutuksi?

— Siitä olen varma — vastasi Beauregard. — Mitäpä voidaan? Sota on sota, ja puollustaita täytyy paraiten kuin taidetaan.

— No, tämäpä ei juuri minuun koske — vastasi kapteini huoleti — ja rangaistusta toimeen pantaessa minä jo olen kaukana.

— Mitä? Aiotteko jo palata?

— Aion, herra kenraali, minä olen ennen kaikkea kauppias. Heti pumpulin lastattuani lähdän purjehtimaan. Minä olen tullut tänne sisään, se on hyvä, mutta minun täytyy tulla täältä uloskin, ja se on tähdellisintä. Delphin on hyvä laiva ja tohtii nopeuden suhteen lähteä minkä yhdysvaltalais-laivan kanssa hyvänsä kilpailemaan; mutta vaikka kulkunsa on nopea, ei hän sentään yritäkään ennättämään satanaulaisen kanuunan tieltä pois, ja kuula hänen runkoonsa tekisi pahan pilan kaupallisille mielteilleni.

— Kuten haluatte, kapteini — vastasi Beauregard. — Koska asiat niin ovat, minulla ei ole yhtään neuvoa teille antaa. Te hoidatte ammattianne, ja siinä teette oikein. Teidän sijassanne tekisin samalla tavalla. Paitsi sitä olo Charlestonissa ei ole suloista, ja ankkuripaikka, jossa kuulia sataa ehtimiseen, ei anna alukselle luotettavaa suojaa. Te lähdette siis, milloin hyväksi näette. Mutta olkaa hyvä ja sitä ennen antakaa minulle vähäinen tieto. Kuinka vahvat ja kuinka monta ovat ne Yhdysvallan alukset, jotka risteilevät Charlestonin ulkopuolella?

James Playfair vastasi kenraalin kysymyksiin paraiten kuin taisi ja jätti hänelle hyvästin mitä nöyrimmästi. Palasi sitte Delphiniin sangen levottomana ja murheellisena siitä mitä oli kuullut.

— Mitä pitää minun sanoa miss Jennylle? — mietti hän. — Pitääkö minun ilmoittaa hänelle, missä hirmuisessa tilassa mr Halliburt on? Ei, parempi on että jätän hänen tietämättömyyteen hänen isäänsä uhkaavista vaaroista. Lapsi parka!

Ei ollut hän astunut viittäkymmentä askelta kuvernöörin asunnosta, ennenkuin kohtasi Crockstonin. Tämä kunnon amerikalainen oli vahdannut häntä aina hänen laivasta lähdettyänsä.

— No, kuinka asiat ovat, kapteini?

James Playfair katsoi Crockstoniin vakaisesti, ja tämä ymmärsi hyvin kyllä, että kapteinilla ei ollut hyviä uutisia hänelle ilmoitettavina.

— Oletteko nähneet kenraali Beauregardia? — kysyi hän.

— Olen — vastasi James Playfair.

— Ja te olette puhutelleet häntä mr Halliburtista?

— En ole, vaan hän on puhunut minulle hänestä.

— Entäs sitte, kapteini.

— Entäs sitte? Saatanhan teille sanoa kaikki tyyni?

— Kaikkityyni, kapteini!

— Niin kuulkaapas! Kenraali on sanonut minulle, että herranne tulee ammuttavaksi ennen kahdeksan päivän kuluttua.

Tämän kuultua olisi jokainen muu kuin Crockston raivosta hypähtänyt tahi heittänyt hillimättömän mielikarvauuden valtoihin, mutta amerikalainen, joka ei hätäillyt, ikäänkuin myhäili ja sanoi vain:

— No, mitä se tekee?

— Mitäkö tekee? — huudahti James Playfair. — Minä sanon teille, että mr Halliburtt ammutaan ennen kahdeksan päivän kuluttua, ja te vastaatte: mitä se tekee!

— Tottapa niin, jos hän ennen kuuden päivän kuluttua on Delphinissä ja me ennen seitsemän päivän kuluttua aavalla valtamerellä.

— Minä ymmärrän teidät — vastasi kapteini ja likisti Crockstonin kättä. — Te olette nerokas mies, ja minä olen, huolimatta setä Vincentistä ja Delphinin lastista, antava vaikka räjähyttää itseni ilmaan miss Jennyn vuoksi.

— Ei sentään ole tarvetta kenenkään ilmaan lentää — vastasi amerikalainen. — Siitä on vain kaloille hyvää, mutta tärkein asia on saada mr Halliburtt vapautetuksi.

— Mutta tiedättekö, se kaikki on vaikeata.

— Eipä niinkään! — vastasi Crockston.

— Pää-asia on päästä yhteyteen vangin kanssa, joka on ankarasti vartioittuna.

— Se on tietty.

— Ja saada hänet karkaamaan, mikä kuuluu miltei ihmetekoihin.

— Pieniä ne ovat — sanoi Crockston. — Vangissa vallitsee enemmän karkaamisen ajatus kuin vartioimisen ajatus hänen vahdeissansa. Sen tähden on vangin aina onnistuva pelastaa itsensä. Kaikki asianhaarat ovat hänen puolellaan, ja sen tähden on mr Halliburt meidän avullamme pelastuva.

— Kenties olette oikeassa, Crockston.

— Aina oikeassa, kapteini.

— No, mutta mitenkä aiotte menetellä? Luonnos on tehtävä ja varokeinoihin ryhdyttävä.

— Minä olen likemmin asiaa ajatteleva.

— Mutta jos miss Jenny saa kuulla, että isänsä on tuomittu kuolemaan ja että käsky rangaistuksen toimeen panemisesta voi tulla ennen kahden päivän kuluttua...

— Hän ei saa mitään tietää, siinä kaikki.

— Te olette oikeassa, asia on salattava häneltä. Se on parempi sekä hänelle että meille.

— Missä mr Halliburtia pidetään vangittuna? — kysyi Crockston.

— Linnassa kaupungin sisällä — vastasi James Playfair.

— Hyvä! Ja nyt menkäämme laivaan!

— Niin, nyt laivaan, Crockston!

VIII.

Karkaus.

Miss Jsenny istui perän puolella Delphiniä, odotellen kuumeentapaisella malttamattomuudella kapteenin paluuta. Tämän jälleen tullessa hänen luoksensa, ei hän kerennyt sanaakaan vixkkamaan, mutta silmänsä kysyivät James Playfairiltä kiihkeämmin kuin huulensa olisivat sen tehneet.

Crockstonin käydessä avulliseksi, kapteini ilmoitti tyttölle ainoastaan semmoisia tosi-asioita, jotka olivat yhteydessä hänen isänsä vankeuden kanssa. Hän sanoi hänelle, että oli varuisasti kuullustellut Beauregardilta sotavankeihin kuuluvia asioita. Kun kenraali ei ollut näyttänyt ystävällisesti mieltä heitä kohtaan, oli James Playfair varovasti menetellyt, tahtoen antaa tapausten mennä omia menojaan.

— Koska mr Halliburt ei saa vapaasti liikkua kaupungilla — sanoi James Playfair — niin hänen karkauksensa käy työläämmäksi, mutta minä olen pääsevä tarkoitukseni perille ja vannon teille, miss Jenny, että Delphin ei ole lähtevä Charlestonin rediltä ilman isättänne.

— Kiitos, mr James — sanoi tyttö — minä kiitän teitä kaikesta sielustani.

Nämä sanat kuultuansa James Playfair tuns sydämensä hyppivän. Hän lähestyi tyttöä kyynelsilmin ja äänensä värähteli. Hän mieli puhumaan ja tyttölle ilmaisemaan tunteensa, joita ei kauemmin voinut hillitä, kun Crockston astui väliin sanoen:

— Kas niin, nyt ei olekaan aikaa olla noin hellätuntoisina. Sen sijaan tuumikaamme, ja tuumikaamme oikein asiasta.

— Onko sinulla siis jotakin tuumaa, Crockston? — kysyi miss Jenny.

— Minulla on aina joku tuuma varalla — vastasi amerikalainen. — Se juuri on omituisuuteni.

— Mutta joku hyvä tuuma? — sanoi James Playfair.

— Oivallinen, ja kaikki ministerit Washingtonissa eivät voisi parempaa keksiä. Onpa niinkuin mr Halliburt jo olisi täällä laivassa.

Crockston sanoi nämä sanat semmoisella varmuudella ja niin hyvillä mielin, että heikko-uskoisinkaan ei olisi voinut olla samaa varmaa uskoa kuin hänkin.

— Annapas kuulla tuumasi! — sanoi James Playfair.

— Annan, kapteini; teidän pitää mennä kenraalin luokse ja pyytää häneltä erästä hyvää tekoa, jota hän ei ole teiltä kieltävä.

— Ja mikähän hyvä teko se olisikaan?

— Teidän pitää sanoa hänelle, että teillä on laivassanne eräs keuhko-olento, oikea ilves, joka on teille haitaksi ja matkalla on kokenut yllyttää laivaväkeä salakapinaan, sanalla sanoen ilkeä veitikka. Sitte pyydätte lupaa saada lukita hänet linnaan, kuitenkin ehdolla että ennen lähtöänne saatte noutaa hänen takaisin viedäkseen hänet Englantiin ja jättääksenne hänet oikeuden käsiin, maan lakien mukaan rangaistavaksi.

— Hyvä, hyvä! — vastasi James Playfair puoleksi naurusuin. — Minä teen kaikki mitä tahdotte, ja Beauregard on heti mielellään myöntynyt pyyntöön.

— Siitä olen minäkin täydellisesti vakuutettu — jatkoi amerikalainen.

— Mutta minulta puuttuu yksi asia — virkahti vielä Playfair.

— Mikä se olisi?

— Tuo ilves.

— Seisoohan se juuri silmäinne edessä, kapteini.

— Mitä? Sekö ilkeä veitikka?...

— Se olen minä, ellette pahastu.

— Oi, mikä jalomielisyys ja uhrautuva sydän! — huudahti miss Jenny, likistäen pienillä käsillään amerikalaisen ruttuisia.

— Crockston, ystäväni — sanoi James Playfair — nyt ymmärrän teidät täydellisesti, ja ainoastaan yhdestä asiasta olen pahoillani: etten voi astua sijaanne.

— Itsekullakin on tehtävänsä — vastasi Crockston. — Jos te astuisitte minun sijaani, niin varmaankin yhtyisitte sangen pahaan pulaan, mikä ei minulle voi tapahtua. Te sitä vastoin saatte sitte kyllin tekemistä siinä että pääsette ankkuripaikalta yhdysvaltalaisten ja liittolaisten kanuunain alate, jossa yrityksessä minun hnonosti kävisi.

— Jatkakaa, Crockston!

— Päästyäni kerta kauniisti linnaan, jonka tunnen kuin viisi sormeani, kyllä mä nähnen, miten on meneteltävä, mutta olkaa varma, että hyvä tulee. Sillä aikaa te vain lastaatte laivaanne.

— Oi, ne asiat — sanoi kapteini — eivät nyt ole paljon-arvoisia.

— Ei niin, ei niin! Muistakaa setä Vincentiä. Mitähän setä muuten sanoisi? Antakaa tunteiden ja asiain käydä rinnatusten. Sillä keinoin vältätte kaikki epäluulot. Mutta pitäkää kiirettä vain, voipiko kaikki olla kuudessa päivässä suoritettuna?

— Voipi.

— Siis on Delphin lastannut ja valmis lähtemään 22 päivänä.

— Aivan valmis.

— Tammikuun 22 päivänä illalla, ymmärrättekö, te lähetätte veneen ja muutamia paraita matruusianne White-Pointin luokse kaupungin äärimmäisessä päässä. Odottakaa siellä kello 9:ää asti, jolloin saatte nähdä mr Halliburtin ja nöyrimmän palvelijanne tulevan sinne.

— Mutta kuinka teette auttaaksenne mr Halliburtin karkaamaan ja päästäksenne itsekin pakoon?

— Se on minun asiani.

— Rakas Crockstonini — sanoi Jenny — te aiotte siis panna henkenne alttiiksi pelastaaksenne isäni?

— Alkää minun tähteni olko huolissanne, miss Jenny, minä en pane itseäni laisinkaan alttiiksi. Saatatte uskoa mitä sanon.

— Mutta — kysyi James Playfair — milloin pitää minun panettaa teidät linnaan?

— Jo tänä päivänä. Ymmärrättehän sen, että minä turmelen kaiken laivaväkenne ja ett'ei ole aikaa hukata.

— Tarvitsetteko rahaa? Olisivatko ne teille joksikin hyödyksi linnassa?

— Rahaako lahjoakseni vankivartijan? Eikö mitä! Sekä se tulee kovin kalliiksi että on tuhmasti tehty. Jos niin sattuu, niin vankivartija pitää sekä rahat että vangin, ja siinä tekee hän oikein. Ei, minulla on muita paljoa parempia keinoja. Kuitenkin saatatte antaa muutamia dollareita. Täytyyhän toki saada juoda tarpeen aikana.

— Ja päihdyttää vankivartija?

— Ei, puolipäihtynyt vankivartija pilaa koko asian. Ei, ei, minä sanon teille, että miuulla on tuumani, ja antakaa minun hoitaa asia.

— Kas tässä, urhea Crockstonini, tässä on teille kymmenen dollaria.

— Se on liiaksi, mutta jäännöksen annan takaisin.

— Oletteko valmis?

— Aivan valmis astumaan esiin oikeana pääkonnana.

— Matkaan siis!

— Crockston — sanoi tyttö liikutetulla äänellä — oletpa paras ihminen maan päällä.

— Eipä se minusta kumma olisikaan — vastasi amerikalainen nauraa hohotellen.

— Mutta olipa unhottua, herra kapteini, minulla on jotain tähdellistä teiltä

pyydettyinä.

— No mitä?

— Jos kenraali käskisi teidän hirtättää ilveksenne, sillä te tiedätte, että soturit menettelevät nopsasti, niin...

— Mitä tarkoitatte?

— Joo, silloin käsketään hänen hyvin ajatella eteensä.

— Sen lupaan.

Samana päivänä Crockston isoksi kummaksi laivaväelle, jolle salaisuutta ei ollut kerrottu, 1yötiin rautoihin käsistä ja jaloista, vietiin maalle kymmenkunnalta matruusia, ja puoli tuntia sen jälkeen marssi "ilves" pitkin kaupungin katuja ja kirjoitettiin kohta kapteinin pyynnöstä, huolimatta vastustuksistaan, Charlestonin linnan vankilistaan.

Tänä ja seuraavina päivänä purettiin Delphiniä kaikella uutteruudella. Höyryranat nostivat, paikalta liikkumatta, koko europalaisen lastin pois sisäänpantavan kotoperäisen tieltä. Charlestonin väestö oli tässä miellyttävässä työssä saapuvilla, autellen ja onnitellen matruusia, jotka nyt olivat, kuten sanotaan, korkeimmat kukot tunkiolla. Etelävaltioiden miehet osoittivat heille suurta kunnioitusta, mutta James Playfair ei antanut heille aikaa vastaanottaa amerikkalaisten kohteliaisuuden osoituksia. Hän hääteli ja kiirehti heitä mitä kiihkeimmällä innolla, johon Delphinin matruusit eivät voineet oikeata syytä arvata.

Kolme päivää sen jälkeen eli Tammikuun 18 päivänä aljettiin ensimmäisiä pumpulipakkoja latoa ruumaan. Vaikka James ei enään huolinut koko hommasta, teki kauppahuone Playfair ja Kumpp. oivallisen kaupan, se kun sai polkuhinnalla kaiken pumpulin, mikä makasi rajuna Charlestonin varvilla.

Sillä aikaa ei ollut saatu mitään tietoja Crockstonista. Mitään virkkamatta oleskeli Jenny alituisten pelkojen valloissa. Hänen kasvonsa, jotka olivat levottomuudesta tuntuvasti muuttuneet, puhuivat hänen sijastaan, ja James Playfair koki hyvillä sanoilla rauhoittaa häntä, paraiten kuin taisi.

— Minulla on mitä suurin luottamus Crockstoniin — sanoi hän. Hän on

uskollinen palvelija, ja te, miss Jenny, joka tunnette hänen paremmin kuin minä, saatatte siis olla aivan huoleti. Kolmen päivän perästä on isänne likistävä teidät sydäntänsä vasten, uskokaa minun sanani.

— Oi, herra kapteini, kuinka voinen koskaan osoittaa teille kiitollisuuttani tuommoisesta alttiiksi antaumisesta? Kuinka isäni ja minä keksinemme keinon maksaa teille velkamme?

— Sen olen sanova teille tultuamme Englannin vesille — vastasi ripeä kapteini.

Jenny tarkasteli häntä hiukan aikaa, laski itkuiset silmänsä alas ja palasi hyttiinsä.

James oli toivonut, että tämä nuori tyttö ei saisi mitään tietää isänsä hirvittävästä tilasta ennen, kuin isä olisi hyvässä turvassa; mutta tänä viimeisenä päivänä sattui eräs matruusi vastoin tahtoansa virkahtamaan jotakin, mikä hänelle ilmaisi kaiken totuuden. Vastaus valtakammiolta Richmondissa oli näetsen tullut päivällä ennen ratsastavan kuriirin muassa, joka oli onnistunut pääsemään vihollisten etuvartija-rivin läpi. Tämä vastaus sisälsi Jonathan Halliburtin kuolematuomion, ja tämä onneton kansalainen oli seuraavana aamuna ammuttava. Eikä viipynyt kauan, ennenkuin uutinen tästä ampumisesta levisi kaupungille ja viimein erään Delphinin matruusin muassa laivaan. Tämä mies jutteli uutisen kapteinille aavistamatta, että miss Halliburt seisoj niin likellä että kuuli kaikki. Neito päästi sydäntä vihlovan parun ja kaatui tainnoksiin kannelle. James Playfair kantoi miss Jennyn hänen hyttiinsä, ja häntä täytyi kaikin mahdollisin keinoin hoitaa, ennenkuin hän virkoomaan saatiin.

Kun hän taas avasi silmänsä, yhtyivät ne kapteiniin, joka laskemalla sormen huulillensa antoi hänelle merkin olla ääneti. Hänellä oli kykyä olla vaiti ja hillitsemään itsensä tuskan huudoista. James Playfair kallistui hänen korvansa puoleen ja sanoi:

— Jenny, kahden tunnin päästä isänne on turvassa luonanne, taikka myös olen minä saanut surmani kokiessani pelastaa häntä.

Sitte lähti hän hytistä ja sanoi itsekseen.

— Ja nyt täytyy minun, millä hinnalla hyvänsä, pelastaa Halliburt, vaikka vapautensa maksaisinkin omalla ja koko laivaväkeni hengellä.

Ratkaiseva hetki oli nyt lähellä. Delphin oli jo aamulla saanut pumpulin sisäänsä sälytetyksi, ja hiilihinkalotkin olivat täynnä. Alus, joka oli valmis lähtemään kahden tunnin päästä, oli jättänyt North Commercial varvin ja makasi avoimella redillä. Se oli valmis käyttämään nousuvettä hyväksensä, ja nousuvesi oli tuleva kello 9 aikana illalla.

James Playfair jättäessä miss Jennyn, kello löi 7, ja hän alkoi hankkiutua lähtemään. Aina tähän asti oli salaisuus mr Halliburtin suhteen ollut yksinomaisesti hänen, Crockstonin ja miss Jennyn hallnssa, mutta kapteini näki nyt tarpeelliseksi antaa Mathewille tiedon oloista ja suhteista, minkä hetikohta tekikin.

— Kernaasti — vastasi Mathew kysymättä mitään. — Siis kello 9 aikana?

— Kello 9! Antaka hetikohta lämmittää ja lämmittää aika lailla.

— On tapahtuva, kapteini.

— Delphini makaa varppi-ankkurissa. Me hakkaamme köyden poikki ja lähdemme heti, sekuntiakaan hukkaamatta.

— Aivan niin!

— Panettakaa lyhty ison maston päähän. Yö on pimeä ja me saamme sakean sumun. Meidän täytyy pitää varamme, ettemme eksyisi, palatessamme laivaan. Teidän täytyy siis pitää se varokeino että soitatte kelloa 9:sästä alkaen.

— Käskynne noudatetaan säntillensä, kapteini.

— Ja nyt, rakas Mathew — lisäsi James Playfair — antakaa laittaa kevy-vene valmiiksi ja asettakaat siihen kuusi vankinta soutajaamme. Minä menen viipymättä White-Pointille. Minä jätän Jennyn teidän huostaanne niin kauaksi kuin olen poissa, ja Jumala meitä nyt varjelkoon!

— Jumala meitä varjelkoon! — vastasi Mathew.

Heti paikalla antoi hän tarpeelliset käskyt virittää valkeata kattilain alle ja laittaa vene valmiiksi. Muutamissa minuuteissa oli tämä valmiina. Sanottuansa viimeisen jäähyvästin miss Jennylle, astui James Playfair veneeseen ja taisi, laskiessaan laivasta ulos, nähdä isoja, mustia savutupruja katoavan sakeaan

sumuun.

Kaikki oli synkkään pimeyteen peitettynä. Tuuli oli tyyntynyt. Kuolon hiljaisuus vallitsi avaralla ankkuripaikalla, jonka laineet näyttivät uneen vaipuneen. Muutamia tuskin nähtäviä valkeita tuikki siellä ja täällä pimeässä. James Playfair oli ottanut ruorin ja ohjasi venettänsä vakavalla kädellä White-Pointia kohti. Tätä poikkikuljettavaa matkaa oli noin kaksi peninkulmaa. James Playfair oli päivän kuluessa mitä tarkimmasti laskenut asemansa, niin että hän suoraa linjaa taisi laskea Charlestonin nientä kohti.

Kello löi 8 Saint Philippissä, kuu veneen keulatokka törmäsi White-Pointia vasten. Oli vielä tunnin ajan odottaminen, ennenkuin Crockstonin määrämä kellonlyönti oli kuuluva. Kaji oli aivan tyhjä ihmisistä. Ainoastaan vartiomiehet etelä- ja itäpattereilla astuskelivat edes ja takaisin. James Playfair luki minuutit, mutta aika ei kuluuut niin pikaa, kuin hänen malttamattomuutensa vaati.

Kello 8.30 kuului askeleen kapsetta. Kapteini jätti miehensä, joilla airot olivat valmiina pois lähtöön, ja lähti eteenpäin. Mutta tuskin oli hän astunut kymmentä askelta, ennenkuin yhtyi yövahtiin, jossa oli yhteensä kaksikymmentä miestä. James sieppasi vyöltään revolverin, lujalla päätöksellä käyttää sitä jos niin tarvittaisiin.

Patrullin johtaja tuli häntä vastaan ja kysyi, nähdessään veneen:

— Mikä vene tuo on?

— Delphinin kevy-vene — vastasi kapteini.

— Ja kuka te olette?

— Kapteini James Playfair.

— Kah, kun luulin teidän jo menneen ja jo olevan Charlestonin vesien ahtailla suilla.

— Ei, vaan minä olen valmis purjehtimaan ... ja minun pitäisi jo olla matkallakin ... mutta...

— Mutta? ... kysäsi patrullin johtaja kiihkeästi.

James Playfairille pisti yht'äkkiä ajatus päähän ja hän vastasi:

— Eräs matruuseistani istuu vankina linnassa ja minä olin tosiaankin unhottaa hänen tänne. Onneksi johtui se mieleeni, niin kauan kuin vielä aikaa oli, ja minä olen lähettänyt muutamia miehiä häntä noutamaan.

— Vai niin, sekö veijari, jonka aiotte viedä Englantiin.

— Se juuri.

— Mutta olisihau sopinut hirttää hänet täällä yhtä hyvin kuin kotonakin — sanoi johtaja naurahdellen pilapuheellensa.

— Sen hyvin tiedänkin — vastasi James Playfair — mutta parempi on että kaikki käy laillista menoansa.

— Onnea siis, kapteini, mutta varokaa itseänne Morris-saaren pattereilta.

— Olkaa huoleti! Koska olen tullut sisään ilman esteettä, niin toivon pääseväni uloskin samala lailla.

— Onnea matkalle, kapteini.

— Kiitos!

Tuo vähäinen joukko meni sitte tiehensä, ja taas oli kariat hiljaa rannalla.

Samalla kello löi 9. Tämä oli määrätty aika. James tunsu sydämensä lyövän niinkuin se olis ollut halkeamaisillaan. Vihellys vingahti ilman läpi. James vastasi siihen samalla lailla. Sitte odotti hän kuullelleen ja antoi kädellä matruuseille merkin pysyä hiljaa. Eräs mies ilmaantui, puettuna avaraan Skotlantilais-kaapuun. Hän katseli ympärilleen kaikille suunnille: James Playfair riensi häntä vastaan.

— Mr Halliburt? — kysyi kapteini.

— Minä olen — vastasi kaapuun puettu mies.

— Jumala olkoon kiitetty! huudahti James Playfair.

— Lähtekäämnte laivaan silmänräpäystäkään menettämättä. Mutta missä

Crockston on?

— Crockston? — kysäsi Halliburt kummastuttavalla äänellä. — Mitä tarkoittatte?

— Miestä, joka vapautti teidät ja toi teidät tänne, uskollinen palvelijani Crockston.

— Mies, joka saatti minun tänne, on vanginvartija linnassa — vastasi Halliburt.

— Vanginvartija! — huudahti James Playfair.

Selvä oli nähdä ettei hän ymmärtänyt puheesta mitään, ja tuhansia pelkoja ahdisti häntä.

— Se on tietty, että se oli vanginvartija! — virkahti eräs hyvin tunnettu ääni. — Vanginvartija nukkuu kuin pölkkö pimeässä kopissaan.

— Crockston! Sinäkö se olet? — kysyi Halliburt.

— Minä olen, herra, mutta pois nyt pakinat! Sitte saatte tietää kaikki. Henkenne on kaupalla! Heti laivaan!

Kaikki kolme astuivat veneeseen.

— Ulos maasta! — huusi kapteini.

Kuusi airoa työnnettiin ulos yhtä aikaa.

— Eteenpäin! — komensi James Playfair, ja vene viilsii tietänsä kuin kala Charlestonin sataman pimeillä laineilla.

IX.

Vene, kuuden vahvan matruusin soutamana, kiisi nyt eteenpäin ankknripaikalle. Sumu sakeni sakenemistaan, ja James Playfairin oli työläs pitää oikeata suuntaa. Crockston oli istunut keulan puoleen ja mr Hallihurt perän puoleen kapteinin luokse. Halliburt, joka alussa oli hämmästyksissään näkemästä palveliansa, yritti puhuttelemään häntä, mutta tämä antoi liikennöllä hänen ymmärtää, että hänen tuli olla hiljaa.

Kun vene muutamain minuutien perästä oli avoimella redillä, päätti Crockston ruveta pakinoimaan. Hän ymmärsi hyvin kyllä Halliburtin kantavan sydämessään muutamia kysymyksiä, joihin hän halusi vastausta.

— Niin, rakas herrani — sanoi hän — vanginvartija on paneutunut minun paikalleni kopissa, jossa, hänen juuri tuodessa minulle iltaistani, annoin hänelle nyrkilläni pari oivallista puustia, toisen niskakuoppaan ja toisen vatsaa vasten, huumavaksi keinotsi. Oivallinen laatu osoittaa kiitollisuutta! Sitte otin hänen vaatteensa ja avaimensa, hain teidät ja vein teidät linnasta ulos sotamiesten nenäin editse. Ei se ollut sen vaikeampaa.

— Mutta missä tyttäreni on? — kysyi Halliburt.

— Laivassa, joka on viepä teidät Englantiin.

— Tyttäreni täällä! — huudahti amerikalainen, hypäten ylös paikaltansa.

— Hiljaa vain! — vastasi Crockston. — Muutamia minuutia vielä, niin olemme pelastuneet.

Vene kiisi nuolen nopeudella pimeässä, vaikka hiukan onnen kaupalla. James Playfair ei voinut sumulta eroittaa Delphinin lyhtyjä. Häntä epäilytti, mitä snuntaa hänen tulisi noudattaa, sillä niin pimeä oli, että soutajat eivät nähneet

airon neniä.

— Kuinkas käy, herra kapteini? — kysyi Crockston.

— Kaiketi olemme jo soutaneet enemmän kuin puolitoista peninkulmaa — vastasi kapteini. — Ettekö näe mitään, Crockston?

— En mitään, ja kuitenkin on minulla hyvät silmät. Mutta, olkaa huoleti, kyllä perille tulemme, ja linnassa he eivät mitään aavista.

Nämä sanat olivat tuskin lausutut, kun raketti nähtiin lentävän ilmassa ja räjähtyvän suunnattoman korkealla.

— Merkki! — huudahti James Playfair.

— Tuhat tulimmaista! arveli Crockston — se varmaankin tulee linnasta.

Toinen ja vielä kolmaskin raketti viskattiin samaa suuntaa kuin ensimmäinen, ja miltei samassa silmänräpäyksessä annettiin sama merkki peninkulman päästä keulan puolella.

— Tuo tulee Fort Sumterista — äännähti Crockston — ja on merkinä että joku on karannut. Vahvoja vetoja, pojat! Kaikki on keksitty.

— Riipokaa aika lailla, ystäväni — huusi James Playfair, kehoittain matruusiansa. — Nuo raketit ovat näyttäneet minulle tietä. Emme ole kahdeksaa sataa kyynärää Delphinistä. hiljaa, minä kuulen kellon äänen laivasta. Saatte kaksikymmentä puntaa, jos olemme perillä viidessä minuutissa.

Matruusit kiidättivät venettä semmoisella vauhdilla, että se tuskin näytti viistävän vettä. Kaikkein sydämet sykkivät. Kanuunanlaukaus kuului kaupungista päin, ja kahdenkymmenen sylen päässä veneestä Crockston paremmin kuuli kuin näki jonkun kappaleen, joka arvattavasti oli kuula, kiitävän nopeasti ohitse.

Samassa silmänräpäyksessä soitettiin kaikin voimin Delphinin kelloa. Päämäärää tultiin yhä likemmä. Vielä muutamia aironvetoja, ja vene laski laivan kylkeen. Moniaita sekuntia vielä ja Jenny oli suljettuna isänsä syliin.

Vene hissattiin heti ylös, ja James Playfair riensi kajutan katolle.

— Mathew, onko meillä tarpeeksi asti korkea paino?

— On, kapteini.

— Siis ankkuritouvi poikki ja sitte eteenpäin täydellä höyryllä!

Muutamia silmänräpäyksiä sen perästä työnsivät molemmat ruuvit laivaa pääväylää kohti ja niin ulkouttivat häntä Sumter-linnasta.

— Mathew — sanoi Playfair — me emme saata ajatella mennä väylää myöten Sullivan-saaren vieritse, sillä silloin tulemme suoraan liittolaisten tulen alle. Siis purjehdimme niin liki redin oikeata puolta kuin mahdollista, valmiina vastaanottamaan kutin yhdysvaltalaisten pattereista. Onko teillä luotettava mies ruorissa?

— On, kapteini.

— Antakaat sammuttaa valkeat ja lyhdyt laivassa. Kovin vahva valo hohtaa jo koneestakin, mutta sitä ei voi korjata.

Tämän puhelun ajalla meni Delphin eteenpäin tavattomalla nopeudella, mutta liikehtiessään päästäksensä Charlestonin sataman oikean rannan puolelle, oli hänen täytynyt seurata väylää, mikä joka silmänräpäys vei hänen yhä likemmä Sumter-linnaa, eikä ollut hän enempää kuin puolen peninkulman päässä siitä, kun kaikki ampureiät kerrassa välähtivät ja kuulasade hirmuisten pamausten ohella lensi aluksen keulan editse.

— Liika varhain, poropeukalot! — äännähti James Playfair naurahdellen. Masinisti, lisää painoa!

Lämmittäjät lisäsivät valkeata, ja Delphin tärisi kaikissa runkonsa osissa, koneen tehdessä työtä niinkuin olisi särkymäisillään ollut.

Samassa kuului vielä pamaus ja uusi heitännäisroikkaus viuhahti perän taakse höyryä.

— Liika myöhään, naudat! huudahti kapteini oikein ärjäisten.

Crockston, joka silloin oli perän puolella arveli:

— Se oli numero yksi! — muutamia minuutia vielä, niin olemme kuitit liittolaisista.

— Ettekö siis luulekaan meillä olevan mitään peljättävänä Sumter-linnasta? — kysyi James Playfair.

— En, en vähintäkään, mutta kyllä kaikkea Moultrie-linnasta Sullivan-saaren viimeisellä nenällä. Mutta siellä taas niillä vain on puolen minuutin aika siepataksensa meidät, ja silloin täytyy heihän pitää varansa oikealla silmänräpäyksellä ja tähdätä oikein, muuten eivät osaa meihin. Me lähenemme linnaa yhä.

— Sumterlinnan asema sallii meidän laskea suoraan pääväylälle. Paahtakaa päälle, enemmän valkeata!

Juuri samassa ja ikäänkuin James Playfair itse olisi komentanut: tulta! valaistiin taivas kolminkertaisella tuliviirulla. Hirmuinen pamaus kuului, jota seurasi ratina laivalla.

— Tällä kertaa osasivat — sanoi Crockston.

— Mathew — huusi kapteini ensimmäiselle perämiehelle, joka seisoj keulan puolessa — kuinka kävi?

— Klyyväri-puomi meni mereen.

— Saiko kukaan haavaa?

— Ei, kapteini.

— No, sitte huolin lempoja taklingista. Pidä suoraan väylälle ja laske saarta kohti.

— Saittepa pitkän nenän, eteläläiset — huudahti Crockston — ja jos meidän välttämättömästi pitää saada muutamia kuulia runkoomme, niin pidän Yhdysvallan kuulat parempina. Ne ovat helpommat sulata.

Kaikki vaara ei kumminkaan vielä ollut ohitse, eikä Delphin saattanut vielä luulla pääsneensä eheänä tästä leikistä sillä jos Morris-saari ei ollutkaan varustettuna niin hirvittäväillä tykeillä, kuin muutamia kuukausia myöhemmin,

niin sen kanuunat ja mörssärit yhtähyvin taisivat helposti ampua aluksen semmosen kuin Delphin upoksiin.

Yhdysvaltalaiset saarella ja piiritys-laivat olivat Sumter- ja Moultrie-linnain tulesta tulleet Delphiniin huomautetuiksi. Piirittäjät eivät voineet millään muotoa käsittää syytä tähän yölliseen höykkäykseen, joka ei näyttänyt heitä tarkoittavan. Mutta yhtähyvin luulivat he pitävänsä olla ja olivatkin valmiit vastaamaan.

Tätä James Playfair ajattelikin mennessään noiden ahtaiden vesien kautta Morris-saaren vieritse, ja hänellä oli syytä peljätä, sillä neljännes-tuntin päästä nähtiin pimeällä taivaalla tulijuovia. Pieniä pommia porahteli roikkana höyryn ympärille veteen, joka pärskyi laivanpartaan yli. Muutamia niistä putosi Delphinin kannellekin, mutta kannallensa, mikä pelasti aluksen tietystä häviöstä. Näiden pommien olisi, kuten sittemmin tultiinkin havaitsemaan, pitänyt räjähtyä sadoiksi kappaleiksi ja peittää sadan kahdenkymmenen neliöjalan alan greikalaisella tulella, jota ei kukaan olis voinut sammuttaa ja joka olis palanut kaksikymmentä minuuttia. Yksi ainoa sellainen pommi olis pistänyt aluksen tuleen. Onneksi Delphinille ne äskettäin oli keksitty ja olivat vielä sangen vajavaiset. Kun pommi kerta oli viskattu, pysyi sen akseli kiepomis-liikuntansa voimasta alinomaa yhtäsuuntaisena ja siis kallellaan vedenpintaa kohti, joten se pudotessaan iski kannallaan sen sijaan että olis iskenyt huipullaan, johon räiskä-aine oli pantuna. Tämä vaillinaisuus keksinnössä yksistään pelasti Delphinin varmasta häviöstä. Nämä vähäpainoiset pommit eivät tehneet pudotessaan alukselle mitään mainittavaa vahinkoa, vaan se pitkitti korkealle ahdistetulla höyryllä matkaansa ahdinkoveden kautta.

Halliburtt, ja tyttärensä etsivät James Playfairin peränpuolelta, vastoin hänen selvää kieltoansa. Kapteini mieli pakoittamaan heitä palamaan hytteihinsä, mutta miss Jenny selitti tahtovansa jäädä hänen luoksensa.

Halliburtt, joka oli saanut tiedon pelastajansa jalomielisyydestä, likisti hänen kättänsä voimatta saada sanaa suustansa.

Delphin meni nyt suurella nopeudella aavaa merta kohti. Hänen ei tarvinnut enempää kuin kolme peniukulmaa vielä laskea tätä väylää ollaksensa Atlantin ulapalla. Jos se oli puhdas kryssäjäistä, niin hänkin oli pelastunut. James Playfair tunsu ihmeellisen hyvästi Charlestonin lahden ja temppueli laivallaan verrattomalla tarkkuudella. Hänellä oli siis täysi syy uokoa, että rohkea yrtityksensä onnistuisi, kun samassa eräs matruusi kokkapenkereltä huusi:

— Purjehtija!

— Purjehtijako? — huudahti kapteini.

— Vasemman puolisen looringin puolella.

Nyt näkyi sumun läpi iso rekatti, joka näytti aikovau sulkea sataman suun ja estää Delphinin kulun. Siis oli, maksoi mitä maksoi, parempi vauhti saatava, muuten oli kaikki hukassa.

— Oikealle kädelle ruori! — huusi kapteini.

Sitte hyökäsi hän komentosillalle, joka oli koneen päällä. Hänen käskystään tehtiin toinen potkuri vaikuttamattomaksi, ja Delphin teki yhdellä ainoalla ruuvilla ihmeellisen kiukun pyöräyksen. Se oli sillä tavoin välttynyt hyökkäämästä yhdysvaltalaisrekattia kohti ja meni niinkuin sekin kulkuveden suulle päin. Nyt oli nopeus se, jonka piti ratkaista asian.

James Playfair ymmärsi, että siitä rippui hänen, miss Jennyn, tämän isän ja koko laivaväen pelastus. Rekatti oli melkoisen matkaa edellä Delphiniä.

Sen mustasta savusta, joka korsteinista tuprusi, oli nähtävä, että se voimansa mukaan ponnisti höyryä. James Playfair ei ollut se, joka tahtoi jäädä takapajulle.

— Kuinka korkealla on höyry? kysyi hän koneenhoitajalta.

— Mahdollisen korkein ponnistus — vastasi tämä — höyry pursuaa ulos vakuus-tuhottimien kautta.

— Painoa tuhottimille! komensi kapteini.

Käskynsä noudatettiin säntilleen, vaikka alus olis saattanut ilmaan lentää.

Delphinin meno kävi yhä nopeammaksi ja pistonit kävivät hirvittävällä vikevyydellä.

— Kivottakaa höyryä, kivottakaa! — huusi James Playfair ehtimiseen.

— Mahdotonta — vastasi koneenhoitaja — tuhottimet ovat hengen pitävästi suljetut. Uunit ovat täynnä aina luukuihin asti.

— Mitä se tekee? Mättäkää väkiviinassa kastettua pumpulia sisään.
Meidän täytyy eteenpäin ja sivu tuosta kirotusta rekatista.

Nämä sanat knultuansa katsahivat rohkeimmatkin matruusit toisiansa silmiin, kuitenkin hätäilemättä. Muutamia pumpulipakkoja viskattiin kouehuoneeseen. Eräästä väkiviina-astiasta lyötiin pohja irti ja tuota palavaa ainetta syydettiin, ei ilman vaaratta, tulipunaisiksi kuumennettuihin uuneihin. Liekkien räiske esti lämmittäjät kuulemasta toisiansa. Ennen pitkää olivat paahto-uunit tulipunaiset, pistonit tekivät työtä kuin rautatien veturi-pistonit, manometerit osoittivat suunnatonta painoa, alus lensi aaltojen nenitse, saumat natisivat, ja korsteinista tuprusi tulta ja savua mahdottomasti. Delphin oli joutunut hirvittävään, huimaavaan vauhtiin, mutta se pääsikin rekatista sivu ja jätti sen kauas jälkeensä, ja kymmenen minuutin päästä oli se ulkona väylästä.

— Pelastuut! huudahti kapteini.

— Pelastuneet! — vastasi laivaväki taputellen käsiänsä.

Charlestonin valotorni alkoi jo kadota länsietelään. Sen tulien välke himmentyi, ja jo luultiin olevansa kaukana kaikesta vaarasta, kun pommi, viskattu eräästä aukealla merellä risteilevästä kanuunaveneestä, viuhahti pimeässä ilmassa. Helppo oli noudattaa sen rataa, sen tuiipyrstön johdolla, jotka se jätti jälkeensä.

Tällä sllmänräpäyksellä nousi levottomuus, jota on mahdoton selittää. Kaikki olivat ääneti, kauhistuksella katsellen heitännäisen tekemää kaarta. Ei mitään voitu tehdä sen välttämiseksi, ja puolen minuutin perästä putosi se Delphinin keulalle.

Matruusit, säikähyksissään, pakenivat perän puoleen, eikä yksikään uskaltanut askeltakaan liikahtaa tuliputken purskuttaissa hirvittävää tultansa.

Mutta yksi ainoa, urhein heistä kaikista, hyökäsi tätä peljättävää hävityskonetta kohti. Se oli Crockston! Hän kaappasi pommin vahvoin käsiinsä, jolla aikaa tuhansia kipinöitä räiski tuliputkesta ulos, ja viskasi sen inhimillistä enemmän voimalla mereen.

Pommi oli tuskin ennättänyt vedenpintaan, kun se räjähtyi hirmuisella paukauksella.

— Hurraa, hurraa! — huusi yhteen ääneen koko laivaväki, ja Crockston hieroi

kämmeniänsä.

Kohta sen jälkeen kynti höyryalus Atlantin meren vettä; Amerikan rannikko katosi pimeään katoamistansa, ja kaukaiset tulet, jotka risteilivät toisiansa taivaanrannalla, osoittivat, että ottelu oli yleinen Morris-saaren patterien ja Charlestonin sataman linnoitusten välillä,

X.

Kotiintulo.

Kotiintuloa seuraavana aamuna auringon noustessa oli Amerikan rannikko kadonnut näkyvistä. Laivaa ei näkynyt ilman rannalla, ja Delphin, joka oli heikentänyt vauhtiinsa, meni nyt huoleti Bermudas-saaria kohti.

Paluumatka ei ollut mistään merkillinen, ja kymmenen päivää siitä kun Delphin oli lähtenyt Charlestonista, alkoi Irlannin rannikko siintää.

Kapteinin ja Jennyn välillä oli ystävyys syntynyt, jonka vähimminkin tarkkasilmäiset olivat ennakolta nähneet. Mitenkäpä Halliburt taisikaan osoittaa kiitollisuuttansa siitä alttiiksi-antauvaisuudesta ja uskaliaisuudesta, minkä hänen pelastajansa oli osoittanut, muutoin kuin saattamalla hänen onnellisimmaksi ihmiseksi maan päällä?

James Playfair ei malttanut odottaa siksikuin pääsisi Englannin kulkuvesille, enuenkuin miss Jennylle ja hänen isällensä lausui ne tunteet, jotka olivat vallanneet hänen sielunsa, ja jos saapi uskoa Crockstonin sanoja, vastaanotti miss Jenny tämän tunnustuksen ilolla, jota hän ei kokenutkaan salata.

Seuraus tästä oli, että jonkun ajan perästä tämän jälkeen melkoinen ihmislauma oli kokoontunut Saint Mungon, Glasgowin vanhan tuomiokirkon raskaiden holvien alla. Siellä nähtiin merimiehiä, kauppiaita, tehtailijoita, virkamiehiä, niinpä kansaa kaikenlaista. Urhea Crockston oli todistajana miss Jennylle, joka oli morsiameksi puettuna, ja tuo kunnon mies itse välkkyi omenankarvaisessa hännystakissa kullatuilla napeilla. Setä Vincent seisoi uljaana veljensä pojan vieressä.

Nyt vietettiin näetsen James Playfairin, kauppahuone Vincent Playfairin ja Kumpp:n Glasgowissa yhdysmiehen, ja miss Jenny Halliburtin Bostonista

vihkiäisiä.

Juhlallisuus oli komea ja loistoina. Jokainen tuns Delphinin historian ja arveli tämän nuoren kapteenin kyllä ansainneen semmoisen palkinnon jalomielisestä teostansa. Itse oli hän ainoa joka katsoi tulleen ylenmäärin paikituksi.

Illalla piti setä Vincent loistavat pidot, ison illallisen ja tanssit, ja jakoi rahoja Gordon-kadulle keräytyneelle ihmislaualle. Tällä muistettavalla illallisella näytti Crockston, joka muuten pysyi asianomaisessa piirissän, ihmeteltävän hulmiuden.

Itsekukin oli onnellinen näissä häissä, mitkä omasta onnestaan, mitkä toisten joten ei aina ole juhlamenoissa semmoissa.

Myöhemmin illalla, vieraiden mentyä pois, James Playfair suuteli setäänsä molemmille poskille ja sanoi:

— No, kuinka teistä nyt on, setä?

— Niin, kuinka sinusta itsestä on, James?

— Oletteko tyytyväinen siihen verrattomaan lastiin, minkä olen tuonut Delphinissä? kysyi kapteeni Playfair, likistäen nuoren, uskaliaan rouvansa rintaansa vasten.

— Sen uskon hiivatin hyvästi — vastasi tuo ammattiinsa tuiki juurtunut kauppias. — Pumpulin olen jo myönyt kolmensadan viidenkahdeksatta prosentin voitolla.

End of Project Gutenberg's Kauppahuone Playfair ja Kumpp, by Jules Verne

*** END OF THIS PROJECT GUTENBERG EBOOK KAUPPAHUONE
PLAYFAIR JA KUMPP ***

***** This file should be named 17295-8.txt or 17295-8.zip ***** This and all associated files of various formats will be found in:
<http://www.gutenberg.org/1/7/2/9/17295/>

Produced by Tapio Riikonen

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from public domain print editions means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg-tm electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG-tm concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for the eBooks, unless you receive specific permission. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the rules is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. They may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING with public domain eBooks. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

***** START: FULL LICENSE *****

**THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE PLEASE READ THIS BEFORE YOU
DISTRIBUTE OR USE THIS WORK**

To protect the Project Gutenberg-tm mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg-tm License (available with this file or online at <http://gutenberg.net/license>).

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg-tm electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg-tm electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg-tm electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg-tm electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg-tm electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg-tm electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg-tm electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg-tm electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is in the public domain in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg-tm mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg-tm works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg-tm name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg-tm License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any

other Project Gutenberg-tm work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country outside the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg-tm License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg-tm work (any work on which the phrase "Project Gutenberg" appears, or with which the phrase "Project Gutenberg" is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.net

1.E.2. If an individual Project Gutenberg-tm electronic work is derived from the public domain (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg-tm trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg-tm electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg-tm License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg-tm License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg-tm.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the

sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg-tm License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg-tm work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg-tm web site (www.gutenberg.net), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg-tm License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg-tm works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg-tm electronic works provided that

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg-tm works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg-tm trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg-tm License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg-tm works.

- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg-tm works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg-tm electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from both the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and Michael Hart, the owner of the Project Gutenberg-tm trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread public domain works in creating the Project Gutenberg-tm collection. Despite these efforts, Project Gutenberg-tm electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg-tm trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg-tm electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH F3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a

defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg-tm electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg-tm electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg-tm work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg-tm work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg-tm

Project Gutenberg-tm is synonymous with the free distribution of electronic

works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need, is critical to reaching Project Gutenberg-tm's goals and ensuring that the Project Gutenberg-tm collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg-tm and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation web page at <http://www.pgla.org>.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Its 501(c)(3) letter is posted at <http://pglaf.org/fundraising>. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's principal office is located at 4557 Melan Dr. S. Fairbanks, AK, 99712., but its volunteers and employees are scattered throughout numerous locations. Its business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887, email business@pglaf.org. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's web site and official page at <http://pglaf.org>

For additional contact information:

Dr. Gregory B. Newby
Chief Executive and Director
gnewby@pglaf.org

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg-tm depends upon and cannot survive without wide spread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit <http://pglaf.org>

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg Web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: <http://pglaf.org/donate>

Section 5. General Information About Project Gutenberg-tm electronic works.

Professor Michael S. Hart is the originator of the Project Gutenberg-tm concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For thirty years, he produced and distributed Project Gutenberg-tm eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg-tm eBooks are often created from several printed editions, all

of which are confirmed as Public Domain in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our Web site which has the main PG search facility:

<http://www.gutenberg.net>

This Web site includes information about Project Gutenberg-tm, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.

***** END: FULL LICENSE *****